

UNIVERZITA PALACKÉHO
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2019

Jakub Lasák

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Jakub Lasák

Úskalí a výzvy křesťanského povolání k čistotě

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jan Czudek, Th.D.

Obor: Katolická teologie

Olomouc 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Úskalí a výzvy křesťanského povolání k čistotě** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 12. 03. 2019

Jakub Lasák

Poděkování

Velice děkuji vedoucímu Mgr. Janu Czudkovi, Th.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce. Též děkuji Mgr. Janu Slepíčkovi za celkovou korekturu a Janu Křížovi za korekturu anglického překladu.

Obsah

Úvod	3
1. Čistota obecně	5
1.1 Bůh tvoří člověka jako muže a ženu.....	5
1.2 Bůh povolává člověka k čistotě	8
2 Narušení čistoty	16
2.1 Masturbace.....	16
2.2 Smilstvo	20
2.3 Pornografie	24
2.4 Prostituce	29
2.5 Znásilnění	32
2.6 Předmanželské sexuální vztahy	35
2.7 Homosexualita	42
3 Některé aktuální otázky týkající se čistoty	49
3.1 Čistota před manželstvím	49
3.1.1 Fakticky existující soužití	49
3.1.2 Společenství čistých srdcí	53
3.2 Čistota v manželství.....	54
3.2.1 Manželská nevěra.....	56
3.2.2 Společenství čistých srdcí manželů.....	59
3.3 Celibát a panenství.....	60
3.3.1 Problémy autoerotiky v době přípravy na život v celibátu	62
Závěr	68
Anotace	69
Summary	70

Seznam zkratk	71
Literatura	72
Církevní dokumenty	72
Primární literatura	73
Sekundární literatura	74
Internetové zdroje.....	77

Úvod

Čistota je dnes ve společnosti chápána spíše jako sprosté slovo. Lidé, kteří zaslechnou hovory o čistotě srdce či o sexuální zdrženlivosti, bývají často překvapeni, že ještě někdo z jejich přátel či vrstevníků takové jednání schvaluje nebo ho dokonce žije. Není se ale čemu divit. Dnešní silně erotizovanou společnost křesťanská ctnost čistoty příliš nezajímá. A když už na ni přijde řeč, je odsunuta do „církvní sféry“, kam přece patří.

My chceme ukázat, že čistota nepatří jen do „církvní sféry“, ale že je součástí těch lidí, kteří v dnešním světě s čistotou bojují, aniž si to uvědomují. Nemusíme si ale nalhávat, že je „pojem“ čistota v dnešním světě populární. Mnozí lidé si myslí, že mají právo svou sexualitu prožívat tak, jak oni sami chtějí. V této práci se budeme snažit poukázat na hodnotu lidské svobody, která skutečně v lidech může probudit tento argument. Svoboda se ale úzce pojí s lidskou důstojností, která je nesprávným jednáním člověka zejména v sexuální oblasti pošlapávána. Co je tedy důležitější? „Užít si“, nebo vědomí, že jsem svým jednáním ublížil sobě nebo druhému člověku?

Celá práce začíná stvořením světa a člověka. Bůh tvoří člověka a povolává jej k čistotě. Ten dostává ženu za manželku, aby spolu naplnili zemi svým potomstvem. Dobré dílo, kterým Bůh označuje stvoření světa a člověka společně s jeho sexualitou, nám dává naději, že čistota je člověku vlastní a že je povolán ji rozvíjet a integrovat.

Na druhou stranu se může rozhodnout čistotu nežít, což však může vést k destruktivnímu jednání, o kterém budeme pojednávat ve druhé kapitole.

Budeme se ptát, zda je čistota spojena výhradně s lidskou sexualitou. Hlavním průvodcem bude osoba Ježíše Krista, který se o čistotě vyjadřuje v evangeliích. Ježíš Kristus, který žil celý život v čistotě, nám chce ukázat, jak čistotu prožívat, jak ji uchopit, aby se stala součástí našich životů.

Cílem této práce je ukázat tři možné formy, jak správně žít svou čistotou. Třetí kapitola však nebude přímou odpovědí na naše otázky, nýbrž bude poskytovat vhled, jak prožívat čistotu v různých životních stavech.

Je zřejmé, že katolické církvi velmi záleží na tom, jak člověk svou sexualitu prožívá a jak ji dokáže integrovat. Dokladem zájmu ze strany církve mohou být dopisy papežů rodinám, kněžím a seminaristům. Dílo papeže Jana Pavla II., *Teologie těla* je systematickým shrnutím jeho promluv během pontifikátu; v tomto díle se hojně vyjadřuje o vztahu mezi mužem a ženou.

Literatury z oblasti sexuologie, která je pro naši práci též potřebná, je dostatečné množství, což značí hojný zájem veřejnosti, která se snaží svou sexualitu uchopit i vědecky.

1. Čistota obecně

Tuto první kapitolu budou tvořit dvě samostatně chronologicky uspořádané podkapitoly. V první podkapitole se budeme zabírat stvořením člověka. Bůh právě tímto aktem dokonává dílo stvoření světa. Chceme zde ukázat zejména na vzájemný vztah mezi Stvořitelem a člověkem.

Druhá podkapitola navazuje na podkapitolu první. Bůh tvoří člověka jako muže a ženu. Pokud jsme první podkapitolu charakterizovali tím, že se snaží poukázat na vzájemný vztah mezi Stvořitelem a člověkem, tak v podkapitole druhé chceme vyzdvihnout vztah mezi mužem a ženou. Oba jsou totiž povoláni k tomu, aby žili „čistě“, jak to chtěl na počátku Stvořitel. Bůh ale na svůj lid apeluje, aby žil čistě nejen po dovršení stvoření, ale i prostřednictvím svého slova a církve.

1.1 Bůh tvoří člověka jako muže a ženu

Pokud se chceme zabývat průběhem a obsahem stvoření, musíme nalistovat počáteční kapitoly knihy Genesis. Zde se dozvíme, že součástí stvoření je i lidská sexualita. To nám dokazují dva úryvky: první úryvek z první kapitoly knihy Genesis:

„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Bůh věděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré.“¹

Bůh se zde rozhodl prezentovat před univerzem tím, že mu předloží svůj obraz, který by svým způsobem dokázalo „vnímat“ celé živé tvorstvo. Tím učinil radikální krok ze své zahalenosti.² V těchto verších se dozvídáme, že záměr Stvořitele učinit člověka schopného projevit svou sexualitu je velmi dobrý. Výrok „plodte a množte se“ má biologický význam. Popisuje funkci tvořit nového člověka.

¹ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 21. (12. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2016. ISBN 978-80-7545-009-8. Gn 1,27–28, 31.

² Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Láska, tělo a etika*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. Malá teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-477-4. s. 16.

V druhé kapitole knihy Genesis nacházíme slova: „Není dobré, aby člověk byl sám.“³ Druhý výrok má význam sociální. Samota člověka není překonána pouze numericky, zmnožením jedince stejného typu, ale specificky, a to pohlavním rozlišením.⁴ Bůh chtěl mít jistotu, že pochopíme, co bylo smyslem stvoření ženy: Měla být muži pomocí, protože mezi zvěří se nevyskytoval žádný vhodný Adamův protějšek.⁵

Jak jsme již řekli, součástí stvoření je i lidská sexualita. Podstatou sexuality je prostý fakt, že jsme mužem nebo ženou. „Sexualita je právě místem, kde se otevíráme lásce: místem přijímání druhého a dávání sebe.“⁶ Láska má potřebu se rozdávat. Jelikož samotné jednání Boha následuje poté, co tvoří muže a ženu, a protože Bůh sám je láska, tvoří je z lásky, aby jej poznávali, milovali a sloužili mu. Stvořil je, protože je miloval. „Sexuální chování musí tudíž mít charakter víry a lásky, aby se mohlo stát prostředkem zakoušení Boha.“⁷ K tomu je potřebné, aby každý člověk přijal svou pohlavnost. Ta má vliv na všechny stránky lidské osoby v jednotě jejího těla a její duše.⁸ Jde o způsob, jak být člověkem. Tím lze být pouze na základě mužského, nebo ženského bytí.⁹ To znamená, že pokud člověk přijme svou pohlavnost jako dar, dokáže v rámci osobního sebesdílení obdarovávat druhé. Tímto sebesdílením se staví do role společenství božských osob, které se navzájem sdílejí v Nejsvětější Trojici.¹⁰ Svatý Augustin

³ 2,18a.

⁴ Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-706-6. s. 134–135.

⁵ ARTHUR, Kay. *Pravda o sexu: biblická studie*. Praha: KMS, 2014. ISBN 978-80-87904-37-4. s. 20.

⁶ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 80-85527-99-5. s. 13.

⁷ ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. Praha: Vyšehrad, 2003. Cesty (Vyšehrad). ISBN 80-7021-669-7. s. 13.

⁸ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-488-1. č. 2332.

⁹ Srov. MIRAS, Jorge a BAÑARES, Juan Ignacio. *Manželství a rodina: uvedení do teologie*. Pardubice: Axis, 2014. ISBN 978-80-903864-9-5. s. 47.

¹⁰ Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Láska, tělo a etika*. s. 18.

připodobňuje Boží obraz v člověku obrazu Nejsvětější Trojice tím, že rozděluje duševní život člověka do tří složek: „paměť – inteligence – vůle“.¹¹ „Tvůrce nabízí celému stvoření svůj obraz. Nelpí však přitom na uniformitě, nýbrž poskytuje světu více podob. Žena je jiným, ale právě tak výstižným Božím obrazem jako muž.“¹² „Je důležité uvést, že když Stvořitel tvořil muže a ženu, daroval stejným způsobem muži i ženě osobní důstojnost.“ Každý člověk je tedy osobou, jelikož ho stvořil osobní Bůh, který přebývá v Nejsvětější Trojici.¹³

Člověk se na jedné straně orientuje na Boha a uskutečňuje tak Boží slávu svými postoji, díky, chválami, uctíváním, klaněním a poslušností. Na druhé straně ale člověk nalézá v setkání s Bohem také svou vlastní spásu. Bůh mu ve svátosti smíření odpouští hříchy a tím překonává veškeré omezenosti a prozatímnosti. Člověk nachází svou spásu právě tím, že Bohu říká své „ano“. Jak ale skloubit tento nejvyšší smysl života s pohlavní zkušeností? Odpovědí je, že tato pohlavní zkušenost musí mít mravní charakter. To znamená, že se utváří ve svobodě a v zodpovědnosti. Křesťanské formování sexuality vyžaduje, aby člověk nehledal jen a pouze smyslový požitek nebo neusiloval pouze o plození potomstva, avšak mělo by se toto setkání skutečně stát hlubokým symbolem smyslu života a odevzdanosti Bohu.¹⁴ „Tělo tím, že je nositelem sexuality, vyjadřuje povolání člověka ke vzájemnosti, to znamená k lásce a ke vzájemnému obdarovávání sebou samým.“¹⁵ Lidské tělo je tedy se svou pohlavností místem vzájemného „odhalování osobnosti“. Je místem vzájemného poznávání. Díky tělesným gestům se mohou žena a muž „poznat“. Ve starších překladech Písma svatého bylo první sblížení muže a ženy označeno jako „poznání“. Je charakteristické, že se tato situace, kdy se žena a muž pohlavně spojují, nazývá poznání, vzájemné odhalení se.¹⁶

¹¹ Srov. Tamtéž, s. 19.

¹² Tamtéž, s. 20.

¹³ Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 2334.

¹⁴ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 13.

¹⁵ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 14.

¹⁶ Tamtéž, s. 14.

„Druhá kapitola knihy Genesis vypráví o zahradě Eden, kterou Bůh člověku připravil, aby ji obdělával a střežil. Člověk má k dispozici plody všech stromů, které mu slouží k obživě. Nesmí jíst jen ze stromu poznání dobrého a zlého. Tím je vyjádřeno, že Bůh jakožto dárce života a všeho k životu nezbytného je také jediný, kdo ví, co je pro člověka dobré.“¹⁷

Avšak jak jsme již uvedli výše, Bůh člověka společně s jeho pohlavností tvoří ve svobodě a v zodpovědnosti. To člověka zavazuje, aby měl k celému stvoření úctu, respekt a péči. Muž musí mít k ženě úctu a musí jí respektovat a totéž platí v opačném vztahu.

„Obě pohlaví mají totiž své silné stránky a své slabiny. Muž a žena se vzájemně doplňují. Jakékoli opovrhování druhým pohlavím nebo jeho diskriminace je proto jen projevem nepodložené ješitnosti a neslušného znevažování a v posledku také prohřeškem proti Stvořiteli. Rozdílnost pohlaví je třeba vždy brát v úvahu, nesmí se však zneužívat jako záminka k ospravedlnění nadvlády jedné části nad druhou.“¹⁸

1.2 Bůh povolává člověka k čistotě

V minulé podkapitole jsme uvedli, že Bůh tvoří člověka jako muže a ženu a o tomto svém díle prohlašuje, že je velmi dobré. Jelikož je lidská sexualita součástí integrity člověka, i o ní Bůh říká, že je velmi dobrá. Ale „sexualita, se kterou člověk přichází na svět, je ještě nezformovaná. Musí být teprve dotvářena a zároveň zapojena do celé osobnosti.“¹⁹

Svatý papež Jan Pavel II. hovoří ve své Teologii těla o:

1. prvotní samotě člověka;
2. prvotní zkušenosti člověka;
3. prvotní nevinnosti člověka.

¹⁷ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad, 1999. Theologica (Vyšehrad). ISBN 80-7021-331-0. s. 645–646.

¹⁸ Tamtéž, s. 357.

¹⁹ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 22.

V předešlé podkapitole jsme též hovořili o samotě člověka.²⁰ Když

„zde Hospodin pronáší slova o samotě, vztahuje je na samotu „člověka“ jako takového a nejen jako muže. [...] Na základě celého kontextu vyplývá, že tato samota má dva významy. Jeden vyplývá ze samé přirozenosti člověka, tj. z jeho lidství a druhý vyplývá ze vztahu muž-žena, a to je zřejmě v jistém smyslu na základě prvního významu.“²¹

Budeme-li čist chronologicky text druhé kapitoly knihy Genesis, narazíme na verš, který zní: „Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se.“²² Prvotní zkušenost člověka můžeme tedy nazvat též jako prvotní nahotu člověka. Tento verš „popisuje stav jejich vědomí, vzájemné zakoušení těla, tj. na straně muže zkušenost ženství, jež se zjevuje v nahotě těla, a naopak analogická zkušenost mužství na straně ženy.“ Po spáchání prvotního hříchu se však dostávají do zcela nové situace. „Tehdy se oběma otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.“²³ Jedná o změnu, která „se vynořuje z jejich vědomí v podobě plodu ze stromu poznání dobrého a zlého. Je to změna, která se týká „zkušenosti významu vlastního těla před Stvořitelem a před tvory.“ Především se tato změna týká vztahu mezi mužem a ženou.²⁴

Prvotní nevinnost chápeme jako Boží dar vlastní člověku před spácháním prvotního hříchu. „V tajemství stvoření byli muž a žena dáni Stvořitelem zvláštním způsobem jeden druhému, a to nejen v dimenzi onoho prvního lidského páru a onoho prvního společenství osob, ale v celé perspektivě lidského rodu a lidské rodiny.“²⁵ Proto se navzájem muž a žena obdarovávají a rostou vzájemně jeden pro druhého. „Jestliže si muž a žena přestanou být navzájem nezištným darem, jak jím byli jeden pro druhého

²⁰ Gn 2,18a.

²¹ Srov. JAN PAVEL II. *Teologie těla: katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. 4. vyd. Praha: Paulínky, 2012. ISBN 978-80-7450-041-1. s. 40–41.

²² Gn 2,25.

²³ Gn 3,7.

²⁴ Srov. JAN PAVEL II. *Teologie těla: katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. s. 66–69.

²⁵ Tamtéž, s. 97.

v tajemství stvoření, tehdy poznají, že „jsou nazí.“ Tehdy se zrodí v jejich srdci stud z oné nahoty, který necítily ve stavu prvotní nevinnosti.²⁶

Na počátku tedy Bůh tvoří člověka jako muže a ženu. Společně s tímto jim daruje jejich „lidskou důstojnost“. Muž a žena jsou si rovni.

„Oba jsou od počátku osoby, na rozdíl od jiných živých bytostí ve světě, který je obklopuje. Žena je ve společném lidství druhé „já“.“ Od začátku se objevují jako „jednota dvou“, a to znamená překonání původní osamocenosti, v které muž nenalézal „pomoc“ podobnou sobě.“²⁷

Tato slova nám velmi dobře vystihují tematiku, o které chceme nyní referovat. I když jsou muž a žena rozdílní, leč mají stejnou důstojnost, oba dva jsou povoláni k čistotě. V Katechismu katolické církve se o čistotě píše takto:

„Čistota vyjadřuje zdařilou integraci pohlavnosti v člověku a tím vnitřní jednotu člověka v jeho tělesném a duchovním bytí.“ [...] Ctnost čistoty tedy obsahuje neporušenost osoby a celistvost daru.“²⁸

Čistota je mnohdy nesprávně označována jako žádostivost. Její podstatou v minulých dobách bylo často odříkání a rezignace. My se na tuto ctnost chceme dívat očima „hodnot, které má chránit a podporovat“. Primární hodnotou je nesobecké zneužívání druhého člověka. Církev se snaží pomocí této ctnosti o vzájemné darování se, ať se jedná o manžele, či celibátníky. Poukazujeme zde na tzv. „odpovědnou sexualitu“. V Bibli i v církevních dokumentech se můžeme dočíst o tzv. čistém a nečistém jednání. Nečisté jednání je negativní, je to „neoprávněné uplatnění sexuálních sil a neoprávněná touha to učinit.“²⁹

Představme si nyní několik důležitých úryvků z Bible, ve kterých se mluví o čistotě.

²⁶ Srov. Tamtéž, s. 95–98.

²⁷ JAN PAVEL II. *Mulieris dignitatem: apoštolský list papeže Jana Pavla II. o důstojnosti a povolání ženy u příležitosti Mariánského roku*. Praha: Zvon, 1992. ISBN 80-7113-053-2. č. 6.

²⁸ KKC, č. 2337.

²⁹ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 372.

1. Lev 15, 1–33.

Předpisy, o kterých čteme v tomto úryvku, se týkají všech izraelitů. „Nejprve je řeč o mužích. Jde o nečistotu, jež souvisí s chorobným výtokem nebo s nějakým pohlavním onemocněním.“³⁰ Muž takto nečistý se nesmí zúčastnit bohoslužby. Nesmí se ničeho dotýkat. Po svém očištění se musel podrobit „předepsaným obřadům, jejichž součástí bylo omývání a oběti.“³¹ Totéž platilo i pro ženy. V době menstruace, která trvá sedm dní, byly ženy nečisté. „Taková žena byla nedotknutelná, tzn., že se k ní nikdo z izraelitů nesměl přiblížit.“³² Závěrečné verše hovoří o tom, „že nejde v první řadě o nařízení hygienická, nýbrž o příkazy, jimiž je chráněna izraelská pospolitost. Jde o především o čistotu Božího příbytku a bohoslužeb, a tam nesmí vstoupit nic poskvrněného a poskvřujícího.“³³

2. Lev 18, 1–30.

Tento úryvek můžeme charakterizovat slovy „řád pohlavního života“. „Nejprve se pojednává o těch sexuálních stycích, které byly v Izraeli přísně zapovězeny. Jedná se zejména o pohlavní vztahy mezi členy jedné rodiny. Hlavní příčinou těchto zákazů byl fakt, že v egyptské zemi se při „kultech plodnosti“ rušily manželské a rodinné vztahy. „Dále jsou vyjmenovány další případy zakázaného pohlavního styku.“³⁴ Jedná se o „nepřirozené a převrácené vztahy pohanského světa, z něhož Boží lid vyšel, ale do něhož ustavičně vstupuje“³⁵ tím, že uctívá pohanské bohy. Na závěr je zmíněn zákaz mít homosexuální pohlavní styk³⁶ a pohlavní styk se zvířaty. Hospodin si žádá

³⁰ Starozákonní překladatelská komise ČCE. *Starý zákon, překlad s výkladem: Exodus, Leviticus*. Praha: Kalich, 1975. s. 288.

³¹ Tamtéž.

³² Tamtéž, s. 289.

³³ Srov. Tamtéž, s. 286–290.

³⁴ Tamtéž, s. 302.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Podrobně se tímto tématem budeme zabývat v kapitole 2.7. (poznámka autora).

od izraelitů věrnost v čistotě. Do protikladu jim dává pohany, kteří se těchto zásad nedrží, a proto si nemohou zachovat Hospodinovu přízeň, tak jako izraelité.³⁷

3. Lev 20, 10–21.

Za tato provinění připadá izraelitům trest smrti. Pouze v případě, kdy muž obcuje s ženou i s její matkou hrozí trest smrti upálením. „Pohlavní styk se sestrou a s ženou v době menstruace je stíhán vyloučením z pospolitosti.“ Je velice zajímavé povšimnout si, jaký přísný důraz je zde kladen na soudce, respektive na jejich bezúhonnost. Jen ten, který nebyl těmito prohřešky poskvrněný, mohl vykonat rozsudek. Je důležité uvést, že Bůh zde nechce Izraelity bezmezně trestat. Bůh jim dává tyto předpisy z čiré lásky k nim, aby mohli dobře rozlišovat co je dobré a zlé.³⁸

4. Lev 22, 1–9.

Čistota se zde nechápe pouze z hlediska mužovy sexuality. Tyto příkazy se týkají „kněží a příslušníků jejich rodin.“ Jelikož se přibližují ke svatým věcem, nemohou být jakkoli poskvrněni. Pokud se tak stane, mohou se „kulticky očistit“, a to omytím celého těla vodou.³⁹

5. 2 Sam 11, 1–11

Z cizoložství mezi králem Davitem a Bat-Šebou se mělo narodit dítě. Král se rozhodl celou věc ututlat a zosnoval plán, ve kterém bude mít Chetita Uriáš se svou ženou pohlavní styk a dítě, které z něj vzejde, bude považováno za manželské. Chetita Uriáš však ke své ženě neulehl, neboť považoval za nečisté spát se svou ženou v době války. Jeho spolubojovníci bojovali v bitvě, spali ve stanech a jemu se zdálo příliš nečestné ulehnout s jeho ženou.

³⁷ Srov. Starozákonní překladatelská komise ČCE. *Starý zákon, překlad s výkladem: Exodus, Leviticus*. s. 299–303.

³⁸ Srov. Tamtéž, s. 310–313.

³⁹ Srov. Tamtéž, s. 314–315.

6. Dan 13

Jedná se o známý příběh o Zuzaně, kterou křivě obvinili ze smilstva dva starci. Za toto provinění jí hrozí smrt. Avšak přichází Daniel, který činí spravedlnost a očišťuje její jméno. Zde si můžeme povšimnout vysokého hodnocení ctnosti čistoty. Ta má hodnotu sama o sobě a je schopna na sebe přivolat i smrt.

7. Ez 23

Hospodin trestá dvě sestry, které propadly hříchu smilstva. Zapomněly na Hospodina a ten je vydal do rukou jejich trýznitelů.

8. Mt 5, 8

„Padlá lidská přirozenost nemůže sama dosáhnout čistého srdce. Čistota srdce je Boží vlastnost a můžeme ji získat jen Boží mocí, Boží milostí: Kristem.“⁴⁰ A Kristus sám je čistotou našeho srdce. A právě tato čistota srdce nás uschopňuje vidět Boha tváří v tvář. Uvidíme Boha, „který má jediný smysl, dokonale jednoduchého Boha, který je jednoduše a čistě Láska sama,“ a uvidíme „jej očima, které jsou očištěny srdcem.“⁴¹

9. Mt 5, 27–32.

Ježíš zde chce říct,

„že staří proroci sdělili kdysi dávno svému lidu všeobecně uznávané pravdy, ale jeho slova a nový výklad těchto pravd, obsažených v židovském Zákoně, je ještě něčím důležitějším. Je to zjevení nových výkladů starých pouček a židovských tradic.“⁴²

Ježíš klade důraz na „vyhýbání se blízké příležitosti ke hříchu“ a na připravenost „spíše obětovat i nejbližší úd nežli se dopustit hříchu“.

⁴⁰ KREEFT, Peter. *Návrat ke ctnostem: co říká tradiční mravní moudrost o moderních mravních zmatcích*. Praha: Krystal OP, 2013. ISBN 978-80-87183-56-4. s. 148.

⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 148–152.

⁴² LIŠKA, Vladimír. *Tajemství Ježíše z Nazaretu: záhady a otazníky ze života Mesiáše*. 3., dopl. vyd. V Praze: XYZ, 2011. ISBN 978-80-7388-445-1. s. 131.

Také se „odvolává dovolení k rozluce, dané v Zákoně, a i jinde v evangeliích jí přísně odsuzuje.“⁴³

10. J 13, 10–11

„V pasáži o mytí nohou se třikrát vyskytuje slovo „čistý“. [...] Aby člověk mohl předstoupit před Boha, aby s ním mohl mít společenství, musí být „čistý“. Čím víc však vchází do světla, tím víc cítí, že je poskvrněný a potřebuje očistu.“⁴⁴

Čistota je tedy, jak jsme uvedli, pro izraelity i pro Ježíše velmi důležitá. A nejedná se vždy jen o sexuální zdrženlivost. Katolická církev o čistotě hovoří převážně prostřednictvím svých dokumentů. Mezi nejznámějšími jsou tyto:

1. Gaudium et spes⁴⁵

V této pastorální konstituci je čistota výlučně spjata s manželskou láskou.

2. Humanae vitae⁴⁶

Papež Pavel VI. v této encyklice apeluje zejména na vychovatele a všechny, kteří mají zodpovědnost za blaho lidské společnosti, aby vytvářeli příznivé podmínky pro rozvíjení ctnosti čistoty. Odsuzuje všechny druhy pornografie, které vydražďují smysly a zbavují člověka „nejvyšších hodnot lidského ducha“.

3. Persona Humana⁴⁷

Tento dokument hovoří o čistotě jako o ctnosti, „která vtiskuje zvláštní ráz celé osobě v jejich vnějších i vnitřních pohledech. Tato ctnost se u některých projevuje panenstvím a celibátem, u jiných stavem, který se jim nabízí, tj.

⁴³ *Nový zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*. 3. vyd. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-719-5073-4, s. 31.

⁴⁴ BENEDIKT XVI. *Ježíš Nazaretský*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-35-8. s. 43–44.

⁴⁵ *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-438-5. s. 173-265.

⁴⁶ PAVEL VI. *Humanae vitae: o správném řádu sdělování lidského života*. Praha: Scriptum, 1991.

⁴⁷ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *Persona humana*. Řím: Křesťanská akademie, 1976.

osoby „ženate, vdané a svobodné“. Čistota je zde představena jako vnitřní projev. Kristus o ní hovoří v kontextu očištění srdce. Vnější pohled je v oněch narušeních, kterými se budeme zabývat v příští kapitole, zejména pak ve smilstvu, které uráží bližního i samotného Krista, který za nás prolil svou krev. Dále je zde kladen důraz na růst v čistotě a to prostředky, které církve využívá po staletí. Jsou to

„udržovat smysly i ducha v kázni, ostražitost a opatrnost, kterou se vyvaruji příležitosti ke hříchu, zachovávat stud, umírněnost v zábavách, zaměstnávat se užitečnými věcmi, často se modlit, zpovídat a přistupovat ke stolu Páně“.⁴⁸

4. Familiaris consortio⁴⁹

Adhortace věnující se rodině v dnešním světě spojuje čistotu stejně jako konstituce *Gaudium et spes* se vztahem mezi dvěma manželi. Církve chce manželům pomáhat a být jim učitelkou. Proto se zde dotýká ožehavého tématu antikoncepce, která nejedny manžele trápí a mnohdy neví, jak k ní přistupovat. Papež dává manželům řešení, které tkví v „znalosti těla a cyklů jeho plodnosti“. Z toho vyplývá, že manželé místo „nebezpečí bezuzdného sobectví a agresivity“, které pramení z používání antikoncepce, budou „chránit lásku“ proti tomuto nebezpečí a zároveň ji budou moci rozvíjet. Čistota je zde ctností, jak takové lásky dosáhnout. Nechápe se zde jako „potlačení lidské pohlavnosti nebo pohrdání jí“, ale spíše „znamená duchovní sílu“.

Čistota je tedy „Božím darem, milostí, ovocem Ducha. Duch svatý dává napodobovat Kristovu čistotu tomu, kdo byl znovuzrozen z křestní vody.“⁵⁰

Zvláštním způsobem „se projevuje v přátelství k bližnímu“ a to tím, že vede k duchovnímu společenství.“⁵¹

⁴⁸ Tamtéž. č. 12.

⁴⁹ JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. Praha: Zvon, 1992. ISBN 80-7113-067-2.

⁵⁰ KKC, č. 2345.

⁵¹ KKC, č. 2346.

2 Narušení čistoty

Narušení, která nedovolují žít čistě, bude vyjmenováno celkem sedm. Jedná se o nejčastější problémy s čistotou, které se v naší společnosti vyskytují. Člověk, který je od Boha povolán, aby žil „čistě“, ne vždy tento Boží „apel“ poslechne. Poté koná skutky, které jsou proti katolické morálce i mravnímu řádu. Takový člověk bývá velmi často sám sebou znepokojen a vzdaluje se od Boží lásky.

2.1 Masturbace

„Slovo masturbace pochází z „*manu stupratio*“ či z „*mas turbatio*“ a znamená tolik co pohlavní sebevzrušování a sebeukájení.“⁵² Někteří používají slovo onanie, to však nevystihuje pravou podstatu masturbace vzhledem k původu onoho výrazu. Z Bible známe příběh o Ónanovi, který byl syn Judy a který se provinil, neboť nechtěl zplodit potomstvo s vdovou po svém bratru. Problém byl, že by ono potomstvo poté nepatřilo jemu, ale jeho zemřelému bratru. V knize Genesis čteme: „Ale Ónan věděl, že to potomstvo nebude patřit jemu; proto kdykoli vcházel k ženě svého bratra, vypouštěl semeno na zem, aby svému bratru nezplodil potomka.“⁵³

V tomto úryvku můžeme vidět Ónanův hřích, kterým bylo promrhání semene, místo aby jej přivedl k přirozenému určení. Ónanův přestupek ale nespočíval v tom, že by promrhal semeno, ale že nechtěl zplodit potomstvo. Nedopustil se ani sebeposkrvnění, ale zabránil tím zplození dítěte. Proto nemůžeme slovo onanie použít jako výpověď o masturbaci.⁵⁴

Masturbací tedy rozumíme dobrovolné dráždění pohlavních orgánů s úmyslem dosáhnout sexuálního uspokojení. Jedná se především o složitý a choulostivý problém. Ten se vyskytuje nejen u dospělých jedinců, ale může se objevit již v útlém věku dospívání či mnohem dříve.

⁵² ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 42.

⁵³ Gn 38,9.

⁵⁴ Srov. DENZLER, Georg. *Zakázaná slast: dva tisíce let křesťanské sexuální morálky*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-48-8. s. 116.

Proto rozlišujeme masturbaci:

1. před obdobím dospívání (před 12.–14. rokem života);
2. v období dospívání;
3. po období dospívání (po 20. roce života).

Masturbace před obdobím dospívání

Masturbace před obdobím dospívání (tj. před 12.–14. rokem života dítěte) se může vyskytovat stejně jak u dívek, tak u chlapců. Objevuje se především u dětí, které žijí ve stresu, v napětí, jež je nejčastěji vyvoláno v jejich rodině a nevhodným přístupem ze strany rodičů či jiných členů rodiny vůči nim. Mohou být na ně kladeny velké požadavky nebo těžká fyzická práce, mohou být terorizovány nebo bity. Postrádají zkrátka pocit bezpečí rodinného krbu, neboť se rodiče často hádají. Za těchto situací se dítě může dostat k masturbaci nevědomky a náhodou. I proto je zde chápána jako problém emocionální, nikoli sexuální. Příčinou masturbace v tomto období nemusí být jen rodinné problémy. Dítě může převzít tyto praktiky od svých spolužáků, kamarádů i dospělých. Dospělý člověk má velkou převahu a malé dítě je mnohdy v těchto situacích bezbranné. Mluvíme zde o sexuálním zneužívání dospělým, které může v dítěti vyvolat budoucí zájem o různé sexuální praktiky, tzn. i o masturbaci,⁵⁵ nebo „se může jednou stát neschopným plně normálního pohlavního života.“⁵⁶

Masturbace v období dospívání

V tomto období se jedná o jev velmi rozšířený a může mít různou intenzitu. Pokud k ní dochází několikrát do roka, jednou nebo dvakrát za měsíc, tak se jedná o lehčí případy. Jestliže ale pubescent masturbuje několikrát za týden či dokonce za den, jedná se o případy těžké, které mohou mít i neurotické podklady. Také se zde často jedná o psychickou izolaci či osamocenost.⁵⁷ V tomto případě je nutné, aby se

⁵⁵ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 110–111.

⁵⁶ FERRIÈRE, André. *Tělo i srdce*. Praha: Vyšehrad, 1970. Prameny (Vyšehrad). s. 108.

⁵⁷ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 42.

k takovému jedinci přistupovalo s větším jemnocitem jak ze strany jeho samotného, tak ze strany jeho vychovatelů. Pokud masturbace přetrvává po období dospívání, může mít jedinec potíže navázat mezilidský vztah zvláště s opačným pohlavím. Intenzita v tomto období závisí na tom, jak silně si dítě v dětství osvojilo zájem o sex. Čím silnější byly tyto pocity, tím více se můžeme bavit o masturbační krizi. Ta začíná různě. Nejčastěji se jedná o náhodné odhalení. Jedinec je také ovlivněn svými kamarády, spolužáky nebo také může dojít k tělesnému kontaktu ze strany druhého člověka, jenž se mohl dopustit zneužití, které se promítá na psychice pubescenta a zejména na jeho dalším sexuálním vývoji. Je pravdou, že mladý člověk s masturbací mnohdy nesouhlasí. Neumí ovládat své sexuální napětí, jež může být vyvoláno hlubšími problémy, které jsou základem tohoto napětí. Nejčastěji se jedná o konflikty v rodině, pocit méněcennosti, problém navázat kontakt s opačným pohlavím, veliké nároky ze strany rodičů a odmítnutí své identity.⁵⁸ Masturbace je tedy jednáním, které může ze své strany zesílit vnitřní osamělost ve vztazích s bližními.

„Erotické energie se nevloží do mezilidských vztahů, nýbrž se spotřebují v egocentrickém hledání slasti. Masturbace je hodná morálního zamítnutí potud, upevňuje-li egocentrickost osoby a poškozuje-li vztah k bližnímu, resp. schopnost milovat.“⁵⁹

Dospívající člověk si často neví se svými sexuálními záležitostmi rady, neboť cítí veliké ponížení a stud. Když se s tímto problémem svěří svým rodičům, vychovatelům nebo knězi, je třeba „oddramatizovat“ tuto situaci tím, že mu pomohou vrátit zpět onu úctu k sobě samému.⁶⁰ Nikdy ale nesmí tato věc brát na lehkou váhu, to by byla jistá forma pohrdání. Tím, že budou zlehčovat jeho sexuální problémy, vytěsní je zpět do samoty. Masturbace je droga, která člověka tlačí k tomu, aby se uzavřel do imaginárního světa. Je třeba, aby oni rodiče, vychovatelé a kněží zachycovali volání o

⁵⁸ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 112–113.

⁵⁹ ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 43.

⁶⁰ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 115.

pomoc těchto lidí a zjistili příčinu jejich strachu ze skutečnosti, který je uzavírá do bludného kruhu.⁶¹

„Masturbační krize“ může být v období dospívání pouhou epizodou. Mladý člověk by se však přesto měl se svými starostmi svěřit blízké osobě, ke které má důvěru. Kdyby se nechal vést studem, měl strach o svých problémech mluvit, mohl by zavinit i to, že bude považovat budoucího partnera za pouhý předmět k použití nejen v sexuálních vztazích, ale i ve vztazích ostatních.⁶² Chce-li mladý člověk tuto krizi překonat, musí uznat masturbaci jako projev nezralosti sexuální, emocionální a duchovní. K tomu potřebuje:

1. předpoklad, že krizi překonat chce;
2. zjistit, co je u něj hlavním zdrojem sexuálního napětí;
3. předsevzetí krátkého časového období a jeho obnovování;
4. „oddramatizovat“ problém, odvrátit pozornost od sexu a zajímat se o život;
5. pomoc osoby s pedagogickými znalostmi a zkušenostmi nebo jednoho z rodičů, k němuž má důvěru;
6. prostředky, které mu pomohou zvládnout „masturbační krizi“, tj. křesťanská askeze, modlitba, svátosti a konání dobrých skutků.⁶³

Masturbace po období dospívání

„U dospělých osob bývá masturbace symptomem mimosexuálního problému v mezilidských vztazích.“⁶⁴ Týká se těch, kteří žijí v manželství, ale i těch, kteří jsou svobodní. Hlavní příčinou, proč dospělé osoby provádějí masturbaci, bývá citová uzavřenost vůči druhým, nevyřešené emocionální problémy, deprese a osamělost. Jestliže se u jedince masturbace neprojevila před nebo v období dospívání, může

⁶¹ Srov. ANGE-Daniel. *Tvé tělo je stvořeno pro lásku*. Vyd. 2. Přeložil Gabriela ŠIMČÍKOVÁ, přeložil Jiří KAPLAN. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7195-659-4. s. 59–60.

⁶² Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 116–117.

⁶³ Tamtéž, s. 120–122.

⁶⁴ ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 44.

vypuknout v tomto období s mnohem větší silou. U osob žijící v manželství se může v určitých obdobích vracet, obzvláště když dochází k silnému psychickému napětí. U osob svobodných, které ještě nevyřešily své emocionální problémy, je masturbace takřka na denním pořádku, je to jakési břemeno, které musí nést.

Jak jsme již uvedli, u osob masturbujících je třeba problém masturbace nedramatizovat. Je ale zapotřebí najít zdroj, který pramení nejčastěji „z emocionální bezradnosti vůči silnému sexuálnímu napětí.“⁶⁵ Jestliže se však týká osob, které se opravdově a upřímně snaží o nápravu, musíme subjektivně zhodnotit, že nejde o těžký hřích, ale o ono břemeno, s kterým se daná osoba ještě nevypořádala.⁶⁶ Takovému člověku můžeme poradit, ať se vyhýbá příležitostem. Počítač, na kterém by mohl sledovat pornografii, která přímo vybízí k tomu, aby prováděl masturbaci, by měl dát do místnosti, kde stále někdo je, měl by si stanovit přísná pravidla pro jeho užívání. Měl by mít promyšlené různé dobré náhradní varianty, pokud přijde pokušení (např. jít běhat, osprchovat se, číst knihu). V osobní modlitbě by si měl vyprošovat sílu, Boží milost a pomoc a při pádu jít co nejdříve ke svátosti smíření. Postupně se intervaly mezi pády sníží, až se dospělý jedinec stane pánem svého života. Bude schopný se ovládat, což se pozitivně projeví ve vztahu k sobě samému, i k bližním.⁶⁷

2.2 Smilstvo

„Smilstvo je tělesné spojení svobodného muže se svobodnou ženou, kteří neuzavřeli manželství. Závažně odporuje důstojnosti osob a lidské pohlavnosti, přirozeně zaměřené jak na dobro manželů, tak na plození a výchovu dětí. Kromě toho je těžké pohoršení, jestli se tím mravně kazí mládež.“⁶⁸

⁶⁵ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 123.

⁶⁶ Srov. Tamtéž, s. 124.

⁶⁷ Srov. DUNDA, Marek. *Příprava na svátost smíření dnes*. Olomouc: Pro Res Claritatis ve spolupráci s Hnutím Pro život ČR vydala Matice cyrilometodějská, 2012. ISBN 978-80-7266-373-6. s. 37–38.

⁶⁸ KKC, č. 2353.

Pro svatého apoštola Pavla bylo manželství „jediným místem pravého sexuálního soužití“,⁶⁹ ale z jeho slov lze vyčíst i víc: „manželství je místem pro sexuální rozkoš,⁷⁰ naplnění sexuálních tužeb partnerů; toto naplnění nemají a nesmějí hledat jinde.“⁷¹

Protože smilstvo představuje pohlavní vztah mezi nesezdaným párem, můžeme hovořit též o nemanželském soužití či společenství nebo o „soužití bez oddacího listu“. Může se nám zdát úzká souvislost mezi smilstvem a předmanželskými sexuálními vztahy. Převládající rozdíl je v tom, že v nemanželském soužití můžeme stěží počítat s následnou manželskou stabilitou.

V nemanželském soužití nacházíme hlubokou touhu po sexuálním spojení. Proto se z něj vytrácí jakékoli závazky či povinnosti vůči druhému. U těchto lidí se také „setkáváme s pohrdáním, protestem nebo odmítáním společnosti, rodiny jako instituce, společensko-politického řádu nebo s touhou po vlastním požitku.“⁷² Z těchto důvodů nemůžeme v takových vztazích počítat se vzájemnou věrností, neboť zde mnohdy chybí upřímnost. A jelikož takové vztahy nazýváme nemanželským soužitím, je logické, že tito partneři mohou na manželství těžko pomýšlet, neboť by museli vzít na vědomí vzájemnou „bezpodmínečnou poutavost“.⁷³

Smilstvo či „soužití bez oddacího listu“ je třeba pochopit v kontextu životních společenství:

„Společenství muže a ženy v relativně stabilní formě, s cílem žít společnými zájmy, především v oblasti sexuality, aniž by to hned znamenalo komplexní životní společenství; sexuální společenství je tu od manželství odpojeno.“⁷⁴

⁶⁹ „Abyste se varovali smilstva, ať každý má svou ženu a každá svého muže.“ 1 Kor 7,2.

⁷⁰ „Potom zas buďte spolu, aby vás satan nepokoušel, kdybyste se nemohli ovládnout.“ 1 Kor 7,5.

⁷¹ Srov. RYŠKOVÁ, Mireia. *Pavel z Tarsu a jeho svět*. Praha: Karolinum, 2014. Teologie (Karolinum). ISBN 978-80-246-2333-7. s. 430.

⁷² JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. č. 81.

⁷³ Srov. PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 395.

⁷⁴ ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 57.

„Nemanželská životní společenství s přáním nosného a spolehlivého mezilidského vztahu: nevylučuje se později svatba, partneři se však ještě nemohou odhodlat k závazné, trvalé formě manželství, zejména vzhledem k právním důsledkům.“⁷⁵

„Nemanželské společenství, které uzavírání manželství a veřejnou podobu manželství vůbec zásadně odmítá jako společenský nátlak a chce vytvořit nové formy volného soužití („alternativní manželství“). Volný vztah se tím prý neničí, nýbrž posiluje.“⁷⁶

Vidíme, že člověk žijící v nemanželských společenstvích buď sňatek striktně odmítá, tzn., že si jej nepřipouští nebo jej oddaluje. Takový stav mu vyhovuje, neboť v něm vidí jen samá pozitiva. Opak je pravdou. Nemanželské společenství či soužití plodí argumenty, které jsou proti takovému stavu:

1. Uspokojení svých pohlavních potřeb

Pohlavní styk mezi dvěma lidmi je tím nejsilnějším a nejvýraznějším důkazem předání lásky mezi dvěma lidmi. Pokud se tento pohlavní styk stává jen nějakým uspokojením svých pohlavních potřeb, je na místě mluvit o egoistickém jednání odporujícím křesťanskému ideálu. Partneři jsou v těchto situacích soustředění pouze na přítomnost, aniž by si připustili, že jejich vztah by měl zahrnovat i budoucnost. Jejich argumentem je, že jim tento stav vyhovuje a nechtějí jej měnit. V takovém vztahu ovšem chybí jistoty jako věrnost nebo plná odevzdanost druhému. A rozpadne-li se tento vztah, může se takové rozpadnutí srovnat s manželským rozvodem, neboť je zde přítomno vzájemné pouto.

2. Manželství uzavřené díky vnějším aspektům

Může nastat situace, že se partneři žijící v nemanželském soužití přece jen nakonec rozhodnou uzavřít manželství. Rozhodli se tak proto, že se již nechtějí navzájem zraňovat, nebo přijde těhotenství. Takové manželství, které partneři musí uzavřít, je mnohem více ohroženo, než kdyby jej uzavřeli v plné svobodě. Takový člověk sňatek nebere úplně vážně a staví své koníčky a zájmy nad zájmy druhého partnera a celé rodiny.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž.

3. „Přechozené vztahy“

Jedná se o tzv. „formální svatby“. Ty nastávají v době, kdy jeden partner naléhá na druhého a nutí jej ke sňatku, nebo když spolu dva lidé sexuálně žijí a sňatek, kterému nic nebrání, odkládají. Láska mezi dvěma lidmi je totiž procesem. Jestliže spolu jeden nebo dva roky sexuálně žijí a nemohou se rozhodnout pro sňatek, je lepší, když se navzájem odloučí, než aby nadále zůstávali ve stavu nemanželského soužití. Takové odkládání svatby totiž ničemu nesvědčí.

4. Děti rodící se mimo manželství

Ve vztahu dvou lidí je přirozené, zvláště u ženy, že spolu tito dva partneři chtějí zplodit děti. Jak jsme již uváděli výše, je narození dítěte vážným důvodem k uzavření manželství. Pokud se tak ale nestane a dítě se narodí do nemanželského soužití a partneři s ním nepočítali, může to vést k fatálním následkům, kdy je dítě nechtěné a partnerům překáží. Vystává zde i řešení pro oba partnery, aby se mezi sebou dříve, než budou mít pohlavní styk, domluvili, že zabrání početí dítěte. Takové řešení ale vede pouze k egoistickému pojetí lásky a zabránění osobnímu zrání člověka.

Sám Ježíš Kristus nás v Písmu svatém vybízí, abychom lásku chápali jako „bezpodmínečné“ darování se jeden druhému. Nemanželské soužití odporuje evangeliu, které staví potřeby druhého člověka nad sexuální vztah. Z argumentů, které jsme zde popsali, vyplývá, že se církve snaží pomáhat partnerům správně utvářet svůj život. „Církve je z dobrých důvodů přesvědčena, že plné sexuální společenství má své místo pouze v právně uzavřeném manželství.“⁷⁷

„Velká část veřejnosti dnes předmanželský styk schvaluje.“⁷⁸ Vystává nám proto otázka, zda si lidé ovlivnění touto ideou uvědomují své hříšné jednání a zdali mohou přistupovat ke svátostem. Řešením těchto situací je, aby se kněží řídili zásadou menšího zla. „Jestliže se ukáže, že radami se nedá docílit změny jejich stanoviska a na druhé

⁷⁷ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 57–66.

⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 57.

straně hrozí nebezpečí, že se odloučí od obce a církve, pak může být v jednotlivých případech oním „menším zlem“ připuštění ke svátostem.“⁷⁹

2.3 Pornografie

„Pornografie v nejširším slova smyslu je součástí lidské historie již od nepaměti. S příchodem digitálních technologií se však její šíření znásobilo a zjednodušilo. [...] Je definována jako explicitní zobrazení sexuálních aktů či genitálií za účelem sexuálně vzrušit diváka či divačku.“⁸⁰

Katechismus katolické církve dodává, že „pornografie spočívá v tom, že se skutečné nebo předstírané pohlavní úkony odcizí intimitě partnerů, aby se záměrně ukazovaly třetím osobám.“⁸¹ „Pornografie totiž nepropaguje v první řadě informace o sexu, ale slouží hlavně k ukájení sexuální zvědavosti. Jejím úkolem je uspokojovat „hlad po sexu“.“⁸²

Stává se nebezpečnou pro pozitivní sexuální vývoj pubescentů.

„Propaguje sexuální chování, při kterém jsou sexuální prožitky izolovány od prožitků emocionálních a duchovních. Navíc pornografie nejčastěji předvádí sex demoralizovaný: sex, ve kterém není místo pro hluboký cit a věrnost, ani pro mateřství nebo otcovství. Je to nabídka, jak se sexuálně „vyžít“.“⁸³

V tomto věku se totiž „formují budoucí základní sexuální životní postoje každého člověka a možné chyby ve výchově mohou přinášet v budoucnu nedožrnné následky. [...] Ve vztahu dětí k pornografii existují výrazné obavy z předčasné erotizace v důsledku vlivu nových informačních kanálů a zdokonalování informačních technologií. Dnešní mládež dostává ve srovnání s předchozí generací mnohem více sexuálních dezinformací. Mládež je dnes nesporně mnohem více sexuálně angažovaná, na druhé straně však může být také v daleko větší míře vystavena pocitům viny a výčtškám svědomí. Mladý člověk je tak dnes

⁷⁹ Srov. PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 396.

⁸⁰ ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-210-7527-6. s. 99–100.

⁸¹ KKC, č. 2354.

⁸² AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 95.

⁸³ Tamtéž.

konfrontován, ve srovnání se svými rodiči nebo prarodiči, v otázkách své sexuality s podstatně větší psychickou zátěží.⁸⁴

Pornografie zlehčuje pohled na sexuální jednání. Dokáže vyvolat v člověku obraz silných sexuálních tužeb, které není schopen reálně uspokojit.⁸⁵

Pornografie „uráží čistotu, protože znetvořuje manželský úkon, důvěrné darování jednoho manžela druhému.“⁸⁶

„Vede k tomu, že nepředstavuje člověka jako personální subjekt a neprobouzí vůči němu pocity odpovědnosti, nýbrž ho vede k tomu, aby měl ze sexuálních procesů požitky jako z čistě smyslového dráždění. [...] Nevztahuje se odpovědně k personální vazbě, nýbrž je zvěcněna a zbavena důstojnosti jako pouhý vyměnitelný objekt požitku.“⁸⁷

Takové manželství se již neskládá z muže a ženy, ale ze dvou „předmětů“. Pokud se upozaďují jejich lidské city, tužby a nesnáze, navyšují se jejich individuální sexuální zážitky. Manželství je poté „záležitost ryze sexuální“. Cílem pornografie je zbavit člověka soukromí. Sex se stává veřejným, neintimním a chladným. V takovém sexu nenacházíme vzájemnou lásku, oddanost, ale pouze tělesný prožitek.⁸⁸

„Požitek z pornografie využívá dvou tělesných orgánů, které jsou silně orientované na vjemy a které si se sexem obvykle nijak nespojujeme – očí a mozku. A k čemu jejich prostřednictvím pornografie člověka podněcuje?“⁸⁹

1. Ke znevažování ženy.

Žena je v pornografii představována jako služebnice, která má ukojit sexuální požitek muže. Nadřazuje se povrchní krása a půvab. Klade se důraz na mladé ženské tělo, přičemž starší ženy zde musejí vystupovat jako mladé, neboť

⁸⁴ WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8. s. 575.

⁸⁵ „Sexuální žádostivost je totiž, jako každá jiná vášně, neukojitelná. Můžeme ji pouze ovládnout.“ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 96.

⁸⁶ KKC, č. 2354.

⁸⁷ ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 106.

⁸⁸ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 96.

⁸⁹ ARTHUR, Kay. *Pravda o sexu: biblická studie*. s. 174.

stárnutí způsobuje umenšování její ceny. Jedná se proto o „propagandu“, která je v protikladu s naukou církve,⁹⁰ neboť „těžce zraňuje důstojnost těch, kteří se k tomu propůjčí“.⁹¹

2. K otrlému postoji vůči sexualitě.

„Pornografie přispěla k otrlému postoji vůči sexualitě. Potlačená přání nebo sexuální neurózy vůbec se staly řidšími. Zato přibývá hodnotových a vztahových neuróz. Lidé se obávají toho, aby se v sexuálním vztahu nedostali k druhému hlouběji a nebyli jím přijati. Partner se střídá častěji. Tato problematika vyrůstá z moderního postoje k sexualitě, který je v neposlední řadě podporován pornografií.“⁹²

3. Ke zkresleným představám.

„K pornografické produkci bývají vybíráni aktéři s tělesnými proporcemi značně odlišnými od anatomického průměru obyvatelstva – což zejména u pubertální mládeže může vyvolávat zkreslený dojem o normě v této oblasti. [...] Vychrtlost modelek může vést u mladých dívek až k případům mentální anorexie.“⁹³

Katechismus katolické církve rázně konstatuje, že „občanské zákony mají výrobě a rozšiřování pornografického materiálu zabránit.“⁹⁴ Je to problém, který je tak rozsáhlý, že se jím zabývají i zákonodárci. Stát proto reguluje:

1. Pojetí svobody.

Svoboda nespočívá v tom, že si každý může dělat, co se mu zachce. Naopak, chrání právo jedné osoby proti zásahům druhých. Sledování pornografie umocněnou brutálními praktikami může vést k vyšší kriminalitě. Dle výzkumů je zde souvislost mezi virtuálními obrazy a skutečnou realitou. Porušování zákona je v rozporu s obecným blahem.

⁹⁰ „Muž a žena jsou *stvořeni*, to znamená, že jsou chtěni Bohem: a to jak v dokonalé rovnosti jako lidské osoby, tak v jejich vlastním bytí muže a ženy. [...] Muž i žena mají nepomíjející důstojnost, kterou jim uděluje bezprostředně Bůh, jejich stvořitel.“ KKC, č. 369.

⁹¹ KKC, č. 2354.

⁹² ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 109.

⁹³ WEISS, Petr. *Sexuologie*. s. 574.

⁹⁴ KKC, č. 2354.

2. Humánní hodnoty.

Pornografický materiál lze rozlišit na:

- a) „tvrdý“;
- b) „měkký“.

„Tvrdé“ porno, ve kterém se pojí brutalita a obscénnost oslovuje užší skupinu lidí. „Měkké“ porno oslovuje širší škálu lidí a vyvolává menší kritiku mezi obyvatelstvem, dokonce může působit hodnotně. „Je stejné, jaké bylo „tvrdé“ porno před několika desetiletími – explicitní pohlavní styk dospělých, který lze běžně vidět na kabelové televizi. V porovnání lehké „softcore“⁹⁵ obrázky nedávné minulosti – ženy v různých fázích svlékání – dnes vidíme v médiích hlavního proudu po celý den, v pornifikaci všeho, včetně televize, hudebních klipů, televizních seriálů, reklam atd.“⁹⁶ Je nutno uvést, že kdo podporuje nebo vyrábí takový materiál, neslouží svobodě, ale ohrožuje humánní hodnoty.

3. Ochrana intimní sféry.

Stát se má snažit regulovat, jaká díla se produkují a vnášejí mezi obyvatelstvo. Je zde dobrá vůle zamezovat „nejhrubším výstřelkům“, které se mohou na našich obrazovkách objevit. Je ale nutnost být solidární s rodiči a vychovateli, kteří často nemají dostatečný vliv na to, s čím jejich děti přijdou do styku. Pomocí finančních prostředků z daní má stát možnost podporovat filmové projekty, které nebudou obsahovat scény poškozující dobré mravy mládeže.

⁹⁵ Jedná se o fotografie, či erotický materiál, který se vyznačuje nižší mírou explicitnosti a intenzity zobrazení sexuálních komponentů děje nebo statického zobrazení. (poznámka autora)

⁹⁶ DOIDGE, Norman. *Váš mozek se dokáže změnit*. 2. vyd. Přeložil Eva KADLECOVÁ. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0111-7. s. 76.

4. Státní právo a vědomí hodnot.

Politika, která je neosobní a nehodnotová, nedokáže občany chránit před zhoubou pornografie. Hodnoty musí být zakotveny jak v řadách politiků, tak v řadách obyvatelstva.

5. Vztah církve a státu v této otázce.

Církev nemůže plně nahradit odpovědnost, kterou má stát. Otázka výroby a šíření pornografie samozřejmě církev trápí. Církev dbá o dobré mravy a zdravé vědomí hodnot. Stát, který má k ruce oblast práva, musí respektovat hodnoty svých obyvatel a neodpírat nikomu právní ochranu. Politici by si měli uvědomit, že v případě pornografie mluvíme o konfliktu mezi lidskou svobodou a ochranou lidské důstojností. Bylo by přínosné vypracovat řešení, pokud možno s výsledkem respektujícím oba tyto požadavky.⁹⁷

Specifickou záležitostí je dětská pornografie. Myslíme tím

„pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak zneužívá dítě, tzn. osobu mladší osmnácti let. [...] Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií jsou společensky škodlivější, než výroba a nakládání s jiným druhem pornografie.“⁹⁸

Jedná se o trestný čin šíření a přechovávání a zneužití dítěte k výrobě dětské pornografie.⁹⁹

„V českých poměrech jsou poškozenými zejména nezletilé osoby romského původu, a nezletilé osoby pocházející ze zanedbaného a nevhodného výchovného prostředí. Výroba a šíření dětské pornografie je označována jako třetí nejzávažnější forma komerčního sexuálního zneužívání dětí.“¹⁰⁰

Jak jsme již dříve uvedli, Katechismus katolické církve apeluje na státní úřady, aby se pornografií (nejen dětskou) důkladněji zabývaly a výrobě či rozšiřování zabránily.

⁹⁷ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 110.–112

⁹⁸ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-677-8. s. 674.

⁹⁹ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestné činy hrubě narušující občanské soužití, §205., §205a., §205b.

¹⁰⁰ WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0929-5. s. 44.

Vidíme zde snahu státu vytvářet zákony a opatření, aby byla dětská pornografie co nejdříve eliminována. Přece jen nám ale vyvstává otázka, zda se pornografii jednou podaří úplně vymýtit.

2.4 Prostituce

„Co může být nazváno špinavějším, nepřístojnějším, nestydatějším než prostitutky, nevěstince a každé jiné zlo tohoto druhu?“¹⁰¹ Tak reaguje svatý Augustin na hřích prostituce. Ten definujeme jako „heterosexuální či homosexuální styk (nikoli jen soulož) pro finanční či materiální zisk, nebo jiné výhody.“¹⁰² Je stará jako lidstvo samo. Katechismus katolické církve se k ní vyjadřuje takto:

„Prostituce uráží důstojnost osoby, která se prodává, protože se snižuje na pohlavní rozkoš, pro kterou je využívána. Ten, kdo platí, těžce hřeší proti sobě samému; porušuje čistotu, k níž ho zavazuje křest, a poskvřňuje své tělo, chrám Ducha svatého. Prostituce je metla společnosti. Běžně postihuje ženy, ale i muže, děti nebo dospívající mládež (v těchto dvou posledních případech je hřích zároveň pohoršením).“¹⁰³

Prostituci lze tedy kategoricky oddělit na:

1. dětskou prostituci
 - a) dívčí
 - b) chlapeckou
2. prostituci dospělých osob.

Dětská dívčí prostituce

Podle dosud zjištěných informací jsou děvčata častěji zneužívána k provozování prostituce než chlapci. Osoby, které využívají děti k prostituci, jsou většinou jejich známí, členové rodiny, a proto není náročné vyžádat si jejich souhlas k těmto sexuálním aktivitám. Takový člověk si předem získá jejich důvěru, zmanipuluje jejich způsob myšlení, nezdráhá se koupit všelijaké dárky, a nakonec jim nabídne vztah. To ale netrvá

¹⁰¹ DENZLER, Georg. *Zakázaná slast: dva tisíce let křesťanské sexuální morálky*. s. 133.

¹⁰² WEISS, Petr. *Sexuologie*. s. 639.

¹⁰³ KKC, č. 2355.

dlouho, neboť se začne projevovat jeho nadvláda tím, že je izoluje od jejich přátel a rodiny, kontroluje mobil a užívá tělesných trestů. Jako vrchol této nadvlády vyžaduje sex zadarmo, kdykoliv a kdekoliv. Dítě si toto chování osvojí a bere za vlastní. Takto dominantní osoby jsou především muži:

- frustrovaní,
- nemající trvalý vztah,
- kteří očekávají odlišný vztah, než jaký žijí v manželství,
- mající problémy se sexem,
- kteří zneužívají sex k dosažení určitého chování a navození určitých pocitů.

Muži, kteří si kupují sexuální služby u mladých dívek, jsou většinou otcové od rodiny s velmi slušným příjmem. Mají dobré postavení a vysokoškolské vzdělání.

Dětská chlapecká prostituce

Můžeme ji rozlišit na heterosexuální a homosexuální. S heterosexuální prostitucí se v České republice setkáme jen zřídka. Je provozována v soukromých bytech a využívají ji zejména děvčata, která proměškala své sexuální aktivity a potřebují se zbavit panenství. Homosexuální prostituce je u chlapců častější, můžeme ji vidět na ulici i v nejrůznějších veřejných prostorech. Je z pohledu veřejnosti často odsuzována a slouží především jako zdroj obživy nebo „byznys“.

Zůstaneme-li ještě na krátkou chvíli u dětské prostituce, budou nám představeny následky, které mohou v dítěti vyvolat hluboká traumata. Jedná se zejména o případy, kdy se při sexu používá tzv. „somasochistických praktik“.¹⁰⁴ Děti, které provozují prostituci, jsou nuceny mít pohlavní styk s tím, kdo si je „kupuje“, bez ochrany a bývají k sexuálním aktivitám přinuceny. Zde již můžeme mluvit o znásilnění.¹⁰⁵ U těchto

¹⁰⁴ Ty jsou charakterizované tím, že „k pohlavnímu ukájení dochází tím, že se partnerovi působí bolest. V mužské sexuální aktivitě jsou i za normálních okolností používány prvky násilí, ale u sadistů jde o vystupňování této složky. Jsou známy různé varianty od spoutání a bití partnera až po brutální vraždy.“ DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9. s. 319.

¹⁰⁵ Té se podrobně věnujeme v kapitole 2.5. (poznámka autora).

praktik se objevují fyzická zranění. Zdrojem sociálních a psychických traumat je fakt, že se dítě pohybuje v tomto prostředí. Je také pod nátlakem svého okolí. Vrstevníci, přátelé s nimi často přerušují kontakty a tyto oběti zůstávají sami se svými kuplíři a zákazníky. Mezi nejvážnější následky prostituce patří onemocnění virem HIV. Takové onemocnění vede k selhání imunity a následné smrti.¹⁰⁶

Prostituce dospělých osob

Sociální nauka církve se k prostituci vyjadřuje v rámci lidských práv. Problém prostituce srovnává s otroctvím, obchodem s lidskými bytostmi atd.¹⁰⁷ Nás zajímají především „morální aspekty“ prostituce. Ty jsou dány „kulturně a nábožensky“. Tam, kde převládá křesťanství, je normou ve společnosti „monogamie a zákaz předmanželských pohlavních styků“. Jak tedy doplňuje Katechismus katolické církve, „oddát se prostituci je vždy těžce hříšné, nicméně odpovědnost za vinu může být zmenšena bídou, vyhrožováním nebo společenským tlakem.“¹⁰⁸ Okolnosti mnohdy hrají svou roli a stěží lze tedy vždy hovořit o těžkém hříchu. Cílem je odstranit hřích a přijmout s láskou hříšníka, který se nachází na rozcestí a chce činit pokání.

I zde stejně jako u prostituce dětí platí stejné následky. Hrozí přenos viru HIV a jiných pohlavních nemocí, který se čím dál tím více zvyšuje kvůli nepoužívání kondomu. Taková osoba pouze ukazuje negativní vztah k vlastnímu zdraví a ke zdraví toho, koho si kupuje.

„Existence prostituce je otázkou poptávky, je jevem, který se vyskytuje v různých formách ve všech dobách, kulturách i politických zřízeních. Není však klasickým povoláním, lze ji vykonávat jen po omezenou dobu. Sexuální pracovníci/ce většinou nejsou osoby společensky nebezpečné, ani psychopatické. Je proto efektivní zaměřit se nikoli na potlačování prostituce, ale na její pragmatickou regulaci formou dekriminizace osob, které ji vykonávají.“¹⁰⁹

¹⁰⁶ Srov. VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktual. vyd. Praha: Grada, 2007. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2218-4. s. 71–85.

¹⁰⁷ Srov. *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-014-1. č. 158.

¹⁰⁸ KKC, č. 2355.

¹⁰⁹ Srov. WEISS, Petr. *Sexuologie*. s. 640–650.

2.5 Znásilnění

Pátým narušením čistoty, kterým se budeme zabývat, je znásilnění. To Katechismus katolické církve popisuje jako „násilné vniknutí do pohlavní intimity nějaké osoby.“¹¹⁰ Znásilněnou osobou nemusí být jen žena, ale může jí být i muž nebo dítě.¹¹¹ Pachatelem může být muž, žena nebo skupina osob.¹¹²

Znásilnění není přečin vůči druhému člověku, který by se objevil teprve nedávno. Je velice zajímavé všimnout si, že Bible již v první knize Mojžíšově mluví o znásilnění. Jedná se o příběh vyprávějící o Díně, dceři Jákobově, která byla poskvrněna Šekem, synem knížete v městě Šekemu.¹¹³

Znásilnění je v naší společnosti nejčastějším násilným činem. Kdybychom chtěli přibližně spočítat počet obětí, které byly znásilněny, tak bychom se dobrali jen zdánlivě přesného výsledku. Do této kategorie totiž spadají osoby znásilněné:

- pachatelem, kterého neznají;
- manželem nebo manželkou;
- příbuzným;
- známým;
- představeným.

Osoby, které jsou znásilněny blízkou osobou, se velmi často obávají následků, které by pro ně vyplynuly z toho, že tuto osobu nahlásí a obviní. Často zde chybí dostatek důkazů pro usvědčení viníka. Pokud žena nemá žádná fyzická zranění, je těžké podat jiné důkazy. Agresor se mnohdy snaží okolí přesvědčit, že žena si pohlavní styk vynutila sama. I proto je počet znásilnění několikrát vyšší, než můžeme vyčíst z počtu nahlášených případů.¹¹⁴

¹¹⁰ KKC, č. 2356.

¹¹¹ Počet znásilněných mužů a dětí je oproti znásilněným ženám minimální. Pokud tedy budeme mluvit o znásilnění, myslíme tím znásilnění ženy, pokud neuvedeme jinak. (poznámka autora).

¹¹² „Skupinové znásilnění někdy proběhne neplánovaně, využitím příležitosti s oslabenou obětí nebo jindy naopak velmi promyšleně, organizovanou tlupou útočníků.“ WEISS, Petr. *Sexuologie*. s. 554.

¹¹³ Gn, 34, 1–2.

¹¹⁴ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 113.

„Je potupením spravedlnosti a lásky. Z násilnění hluboce porušuje právo každého člověka na úctu, na svobodu, na tělesnou a mravní neporušenost. Působí těžkou škodu, která může oběť poznamenat na celý život.“¹¹⁵

„Je nejen těžkým hříchem proti čistotě, nýbrž také proti spravedlnosti, protože porušuje ženino právo na tělesnou nedotknutelnost. Toto bezpráví může postižené ženě navíc přivodit společenské (třebaže naprosto neoprávněné) zavržení a ztížit její pozdější sňatek.“¹¹⁶

Zde se dostáváme k tomu, že znásilnění je jedno z největších pošlapání důstojnosti druhého člověka. Druzí lidé si totiž často neuvědomují, jak je narušena psychika obětí. Pohrdání jimi může způsobit dalekosáhlé důsledky. Tyto oběti ztrácejí svou hrdost a sebeúctu.

U těchto násilných činů často dochází k otěhotnění ženy. Je to zejména v případech, kdy jsou dívky zneužívány opakovaně. „Většina znásilnění se totiž odehrává v sociální blízkosti, tj. mezi manžely, partnery, příbuznými, přáteli, kolegy apod., často probíhá v místě, kde se oběť cítí bezpečně.“¹¹⁷ Mluvíme-li o znásilnění v manželství, je pravděpodobnost otěhotnění ještě vyšší, neboť vynucený pohlavní styk je prováděn prakticky každý den. Při jednorázovém vynuceném pohlavním styku k otěhotnění nemusí vůbec dojít, „těhotenství po znásilnění nastává zřídka, ale nikoli řidčeji než v ostatních případech.“¹¹⁸

Poslední věta z Katechismu katolické církve o znásilnění říká, že „ještě těžší je znásilnění spáchané blízkými příbuznými (incest)¹¹⁹ nebo vychovateli na dětech, které

¹¹⁵ KKC, č. 2356.

¹¹⁶ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 401.

¹¹⁷ VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4849-8. s. 38.

¹¹⁸ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 114–115.

¹¹⁹ „Slovo incest pochází z latinského slova *incestus* – nečistý. Označuje se jím pohlavní styk mezi blízkými příbuznými. Jak samo slovo naznačuje, jde o cosi, co je hodnoceno velmi negativně, a to prakticky ve všech kulturách.“ JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2397-6. s. 186.

jím byli svěřeny.“¹²⁰ Agresor může při znásilnění použít „tělesné i morální násilí“.

Zde se jedná primárně o lest, podvod nebo strach. Pokud by agresor znásilnil osobu duševně postiženou nebo jinak nepřičetnou (např. podnapilou), jedná se stále o čin znásilnění. Oběť se v takových případech může bránit a může použít všech vhodných prostředků pro svou záchranu. Katechismus cituje slova svatého Tomáše Akvinského, který píše:

„Jestliže někdo při obraně vlastního života užívá většího násilí, než je nezbytné, je jeho čin nedovolený. Jestliže však reaguje na násilí s přiměřenou umírněností, pak je obrana oprávněná. [...] A není nutné pro spásu duše, aby se někdo zřekl oprávněné obrany, aby se vyhnul zabítí druhých: protože člověk je povinen se víc starat o svůj život než o život druhých.“¹²¹

Popsali jsme, kdo může být obětí a pachatelem znásilnění. Nyní otevřeme otázku, do jaké míry se ženy podílejí na těchto případech. Jsou zajisté situace, kdy se ženy snaží svádět muže, nebo při svém napadení nekladou žádný odpor. Mohli bychom říci, že některé ženy takové situace dokonce vyhledávají. Je třeba uvést fakt, že se jedná o jejich naivitu. Tyto ženy si neuvědomují, že pokud se dostanou pod ruce zvlášť brutálního agresora, může je toto svádění stát zdravím nebo dokonce život. Pokud se jedná o pohlavní styk, ve kterém žena neklade žádný odpor, nemůžeme mluvit o znásilnění. Jestliže se ale žena při nuceném pohlavním styku brání, můžeme stěží hovořit o spoluvině. Jiná situace ale může nastat, když manželka svého manžela natolik svádí a frustruje, že bude při pohlavním styku násilnický a bude si tento styk vynucovat. V takovém případě se žena jistým způsobem na svém znásilnění spolupodílí, ovšem je nutné podotknout, že chování muže to nemůže nijak ospravedlnit.

Musíme zde uvést i neblahou skutečnost, že církev, byť mnohdy nevědomky, prosazovala vynucení pohlavního styku v manželství, kdykoli se muži zachce. Bylo zde

¹²⁰ U osob, „které prožily sexuální zneužívání v dětství, se často vyvinou pocity bezmocnosti a chronická deprese. Častěji je u nich výskyt sexuálních dysfunkcí a potíže s navázáním partnerských intimních vztahů.“ ROZTOČIL, Aleš a Pavel BARTOŠ. Moderní gynekologie. Praha: Grada, 2011.

ISBN 978-80-247-2832-2. s. 125.

¹²¹ KKC, č. 2264.

argumentováno výrokem svatého apoštola Pavla Efezským, kde Pavel píše: „Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům.“¹²² Církev se měla více angažovat ve prospěch těchto žen, které byly nuceny k pohlavnímu styku svým manželem. „Rovněž by měla samozřejmě odsoudit sexuální obtěžování na pracovišti, sexuální zneužívání závislých, a zejména nezletilých.“

Když jsme mluvili o tom, že může žena při znásilnění otěhotnět, vyvstává nám častý problém a tím je potrat. Na počátku je důležité říct, že znásilnění a otěhotnění jsou dvě odlišné věci, ačkoli je lidé velmi často spojují dohromady. Morální teologie má v této otázce jasné stanovisko. Dítě počato při znásilnění je Bohem milované a chtěné. Je dokázáno, že po třech měsících žena začíná své dítě přijímat a vnímat jej pozitivně. Pro duchovní pastýře a pro všechny členy církve vyvstává úkol, aby byli ženám uvažujícím o potratu oporou v jejich těžkých chvílích. Měli by se je snažit přemlouvat k tomu, aby nepodstoupily potrat a slíbit jim pomoc, aby poté co se dítě narodí, nezůstaly osamocené.

Ženy, které již potrat podstoupily, je potřeba vést k odsouzení toho, co udělaly. Jejich těžká situace ale může posloužit k tomu, aby ostatním ženám, které se nacházejí v tom, co ony samy prožily, mohly pomoci a vydaly „svědectví“, jak tuto situaci překonat.¹²³

2.6 Předmanželské sexuální vztahy

Na začátku této kapitoly je potřeba zdůraznit, že předmanželskými sexuálními vztahy se mnohdy myslí i sexuální vztahy mladistvých, u nichž sotva můžeme myslet na manželství. My se budeme zabývat otázkou předmanželských sexuálních vztahů těch párů, které však pomýšlejí na manželství.

Mnoho párů, které spolu před uzavřením manželství sexuálně žijí, se domnívá, že se tím usnadňuje jejich sexuální souhra v budoucím manželství. Tyto páry si myslí, že se díky předmanželským sexuálním vztahům lépe partneři poznají a zjistí, zda se k sobě dostatečně hodí. Mnohdy vidíme v těchto lidech neochotu společné diskuze s druhými,

¹²² Ef 5,24.

¹²³ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 116–121.

kterí jim chtějí v této oblasti poradit. Často jsou zatvrzelí v názoru, že je to jejich soukromá věc a že žádná instituce nemá právo jim cokoli předpisovat, či stanovit nějaká pravidla. O to bolestivější je poté zkušenost mladého páru praktikujícího předmanželský sex, když jeden den spolu partneři takto žijí a příští den dělají, jako by se vůbec neznali. Jejich vzbuzená očekávání se mohou zklamat. Navíc si tímto jednáním oba mladí lidé ukazují, že po sobě sice po určitou dobu prahli, ale že neberou v úvahu společnou budoucnost a tím odmítají vážnost jejich vztahu.

Předmanželské sexuální vztahy je nutné rozlišovat na:

1. snoubence;
2. páry, které se rozhodují uzavřít manželství.

Snoubenci

„Snoubenci jsou povoláni žít čistotu ve zdrženlivosti. Na tuto zkušební dobu mají pohlížet jako na čas, kdy se mají učit vzájemné účtě, cvičit se ve věrnosti a naději, že pak přijmou jeden druhého od Boha. Projevy něžnosti, vlastní manželské lásce, vyhradí pro dobu manželství. Vzájemně si budou pomáhat růst v čistotě.“¹²⁴

Především mezi snoubenci nacházíme argument, že jsou mladí, mají se rádi a plánují spolu uzavřít manželství. Proč by bojovali proti tomuto chtíči a nedopřáli by si předmanželský styk?¹²⁵ Tyto názory potvrzují problematičnost dnešní doby, která klade důraz pouze na přítomnost a věří v to, že vyzkoušením si něčeho zajisté dostanu záruku pozdějšího zdu.

Protože mezi snoubenci je určitý závazek, i když ne zcela úplný, mají dostatečný důvod dát si najevo svou lásku i delším líbáním a objímáním. Toto jednání je přípustné jen za předpokladu, že je to nesvede k jednání, které je hříšné, např. k masturbaci.¹²⁶ Toto jednání předpokládá zralou křesťanskou víru a svobodu volit dobro pro sebe i pro druhého a odmítnout zneužití svých vlastních uspokojení nebo pokušení posouvání hranic, v nichž by snoubenci zjistili, co všechno by mohli ještě „dostat“. Mluvíme zde o

¹²⁴ KKC, čl. 2350.

¹²⁵ Srov. FERRIERE, André. *Tělo i srdce*. s. 29.

¹²⁶ Srov. QUAY, Paul.: *Křesťanské chápání lidské sexuality*. Trnava: Dobrá kniha, 1997.

ISBN 80-7141-148-5. s. 74-75.

svobodě, o níž píše svatý apoštol Pavel. „Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým.“¹²⁷ Tato svoboda je nezbytnou součástí manželské lásky. Snoubenci musí být schopni projevit si navzájem lásku s upřímností, s opravdovostí a především svobodně. Bez svobody zůstane jejich sexuální aktivita do jisté míry zneužíváním druhého.¹²⁸

Páry, které se rozhodují uzavřít manželství

Vedle snoubenců máme druhou kategorii. Jestliže se dva mladí lidé rozhodují uzavřít manželství a nedošlo k zasnoubení, musí se sami zeptat, zda si nechtějí vzít svůj protějšek pouze z momentální zamilovanosti, ale zda si spolu skutečně dokážou představit společné partnerství až do stáří.

„Přestože zamilovanost s láskou úzce souvisí, je důležité je od sebe umět rozlišit... Možná se pak někdo rozhodne, že by chtěl žít život raději v neustálé zamilovanosti, což může být jistým způsobem velmi příjemné, ale bohužel to nejde do nekonečna. Nebo si uvědomí, že tím nejcennějším je láska, přestože je někdy tak bolestná, a přestože to často znamená vzdát se svých zamilovaností, a nakonec i sama sebe pro toho druhého.“¹²⁹

Pokud tedy odmítáme předmanželské sexuální vztahy, chceme tím předejít tomu, aby se uskutečnilo sexuální spojení mezi dvěma lidmi, které by se eventuálně opět zrušilo, ukáže-li se, že tito dva lidé do manželství nakonec vstoupit nechtějí. Proto by se dva lidé, kteří plánují, že uzavřou manželství, měli na tento stav dobře připravit. Během této přípravy je potřeba uvážit různé aspekty:

1. Poznávání

Ve Starém i v Novém zákoně se můžeme dočíst o „poznání“ mezi mužem a ženou.¹³⁰ Toto „poznání“ čteme však jako poznání tělesné, sexuální.

¹²⁷ Gal 5,13.

¹²⁸ Srov. WEST, Christopher. *Dobrá zpráva o sexu a manželství: odvážné odpovědi na nesmělé otázky*. Přeložil Karel SKOČOVSKÝ. Praha: Paulínky, 2010. Katecheze a formace. ISBN 978-80-86949-86-4. s. 96–97.

¹²⁹ HOFÍREK, Pavel. *Zamilovanost jako duchovní zkušenost: "Jsem zamilovaná. Je to úžasné. Ale co s manželem a dětmi?"*. Přerov: Římskokatolická farnost Přerov, 2014. ISBN 978-80-260-7130-3. s. 6.

¹³⁰ „Ale nepoznal ji, dokud neporodila syna, a dal mu jméno Ježíš.“ Mt 1,25.

V běžném slova smyslu je potřeba rozlišit poznávání sexuální a poznávání osobnosti, kterým se budeme nyní zabývat. Pokud se spolu partneři na počátku vztahu pohlavně stýkají, prožívají vzájemné uspokojení a vytváří si dojem, že se k sobě hodí. Existuje zde ale nebezpečí, že se manželé soustředí na intimní život a zapomenou se poznat v druhých oblastech.

„Zamilovaný nevidí na druhém jeho nedostatky, nebo je sice vidí, ale bagatelizuje je a nepokládá je za nic důležitého. Naopak milovaného vidí jako toho nejlepšího, který všechno zvládne, všechno dělá nejlépe. Pozitivní vlastnosti přeceňuje.“¹³¹

Prvotní chyba je tedy v komunikaci mezi partnery, kteří se navzájem zbožšťují a nedokážou spolu hovořit o svém osobním životě. Tam, kde spolu dva partneři dokáží komunikovat, je větší pravděpodobnost, že pozdější sexuální vztahy v manželství budou harmonické a naplněné.

Partneři by se proto měli zaměřit především na své osobní kvality, zejména na schopnost milovat a učit se věrnosti. Před manželstvím lze stěží ověřit, jak se partner bude chovat při pohlavním spojení, neboť není vybudována důvěra a bezpečí, která roste při vzájemném poznávání. Partneři, kteří se učí vzájemně se na sebe naladit tak, že již žijí „manželství na zkoušku“,¹³² si mnohdy neuvědomují, že toto společenství nelze tak snadno zrušit, byť by jeden z partnerů došel k poznání, že si se současným partnerem nerozumí a chce jej opustit. Zda manželství vydrží, si nemohou partneři vyzkoušet, neboť jedním ze zásadních předpokladů vydařeného manželství je to, že k sobě nepřistoupí s úmyslem se vyzkoušet, ale že jsou ochotni podstoupit všechna rizika bezvýhradného rozhodnutí pro druhého.

¹³¹ HOFÍREK, Pavel. *Zamilovanost jako duchovní zkušenost: "Jsem zamilovaná. Je to úžasné. Ale co s manželem a dětmi?"*. s. 11.

¹³² „K fakticky existujícímu soužití „na zkoušku“ často dochází mezi těmi, kdo zamýšlejí v budoucnu vstoupit do manželství. Tito lidé však podmiňují své manželství zkušeností soužití bez manželských závazků. Toto soužití tedy určitým způsobem představuje jakousi „přípravnou etapu“ na manželství a je srovnatelné s „manželstvím na zkoušku“, na rozdíl od něho však aspiruje na určité společenské uznání.“
PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*, Praha: ČBK 2001. s. 7–8.

2. Sublimace

Dříve jsme uvedli, že je velmi důležité, aby dva lidé, kteří chtějí vstoupit do manželství, poznali sebe navzájem ne v oblasti sexuality, ale aby si navzájem sdělili své představy, zájmy, obavy, zkrátka aby se odhalil jejich osobní život. Sublimaci, o které nyní chceme hovořit, vložíme v souvislost se sexuálními silami.

„Velmi často je předmanželský styk příčinou pohlavní chladnosti ženy. Dívka, která se dává, tak činí ve strachu: z těhotenství, z toho, že ji přistihnou rodiče, nebo z toho, že ji chlapec nechá. K tomu, aby normální žena dosáhla pohlavního prožitku, musí být splněny mnohem náročnější požadavky na čas, místo, na pocit bezpečnosti a lásky, než je tomu u muže. Mužova sexualita je totiž primárnější, bezprostřednější. Je fyzicky schopen pohlavního styku s každou ženou, která mu není úplně odporná.“¹³³

V době, kdy se muž a žena připravují na uzavření manželství, se jedná o to, aby se vzájemně sbližovali i se všemi životními postoji a zkušenostmi.¹³⁴ Sílu sexuality zakouší partner vůči svému protějšku ve všech životních oblastech. Kde však tento sexuální zájem přeroste v ukvapené uspokojení, tam hrozí, že se uškodí sublimaci pohlavních sil a jakmile ochabne po uzavření manželství erotická sympatie, může nastat situace, kdy si manželé nebudou mít co říct a jejich vztah ztratí smysl. Tato erotická sympatie má spíše psychický charakter. Musíme si uvědomit, že „přirozeně erotické pocity k sexu směřují. Nevypatí se tento přirozený směr erotických a citových prožitků ve vztahu k osobám opačného pohlaví podceňovat. [...] Sexuální vztah by měl mít své

¹³³ FERRIÉRE, André. *Tělo i srdce*. s. 29.

¹³⁴ „Je velký rozdíl mezi mužem, který jedná se ženou jako se sexuálním objektem, a mužem, vášnivě přitahovaným k určité ženě, který s ní jedná s úctou a pozorností a který se těší z krásy její ženskosti a skrytosti její osoby, která se odhaluje skrze její tělo. Vášně sjednocená s čistotou osvobozuje tělo k tomu, k čemu bylo stvořeno: aby bylo živým vyjádřením duchovního společenství, v němž se osoby jedna druhé stávají darem.“ HEALY, Mary. *Muži a ženy jsou z ráje: průvodce Teologií těla Jana Pavla II*. Praha: Paulínky, 2009. Katecheze a formace. ISBN 978-80-86949-70-3. s. 55.

výlučné místo jen mezi manželi.“¹³⁵ Nepodceníme-li tyto erotické a citové prožitky, zvláště tehdy, když se od sebe přání a potřeby partnerů odlišují, může být příprava na manželství díky ohleduplnosti, upozadování svých přání a sebeovládání dobou nápomocnou pro růst ohleduplnosti partnerů.

3. Svoboda

Zabýváme-li se osobní svobodou obou partnerů, musíme zohlednit fakt, že vstupuje také do jejich intimní oblasti. A právě tato svoboda volby je hlavním argumentem pro ignoraci normy předmanželské zdrženlivosti, kterou hlásá církev nebo společnost.¹³⁶ Mladí lidé, kteří se připravují, že uzavřou manželství, ale mnohdy neví, že společnost nebo církev jim chtějí pomoci v tomto spojení nalézat plnou svobodu. Jak jsme již dříve uvedli, je častějším jevem, že mužova sexualita je přímočařejší než sexualita ženy. To s sebou nese i skutečnost, že muž bude mít sexuální touhu po pohlavním styku dříve než jeho partnerka. Žena mnohdy čelí psychickému tlaku ze strany muže, aby plně souhlasila se sexuálním spojením. Poté se již nejedná o svobodný akt, nýbrž o vydírání ze strany muže, znehodnocení pohlavního styku a omezení svobody ženy.

Stejně tak je omezena svoboda muže, když jej k pohlavnímu styku nutí jeho přítelkyně. V této situaci je častým jevem realita vydírání ze strany partnerky, aby díky pohlavnímu styku otěhotněla a později by jej donutila k uzavření manželství. Svoboda mezi partnery je nejen v intimní oblasti, nýbrž spočívá i ve svobodném uchování si možnosti rozchodu, pokud by se projevilo, že již

¹³⁵ Srov. HOFÍREK, Pavel. *Zamilovanost jako duchovní zkušenost: "Jsem zamilovaná. Je to úžasné. Ale co s manželem a dětmi?"*. s. 24–25.

¹³⁶ „Lidé nesnášejí, když jim někdo říká, co mají nebo nemají dělat, zvláště když se to týká sexu. Tato reakce částečně pramení z vědomí naší vlastní důstojnosti jako svobodných lidských bytostí. Když nás někdo k něčemu nutí, vnímáme to často jako útok na naši důstojnost.“ WEST, Christopher. *Dobrá zpráva o sexu a manželství: odvážné odpovědi na nesmělé otázky*. s. 35.

spolu nevydrží. Společnost i církve by měli usilovat o svobodnou¹³⁷ a odpovědnou přípravu na manželství.¹³⁸

Ne vždy se ale podaří partnerům nemít pohlavní styk, dokud neuzavřou manželství. Chceme-li nyní začít mluvit o hříšnosti sexuálních předmanželských vztahů, musíme si nejprve definovat hřích. „Hřích“, je tedy „provinění proti rozumu, pravdě a správnému svědomí, je to přestupek proti pravé lásce k Bohu a k bližnímu způsobený zvráceným lpěním na určitých věcech.“¹³⁹ Měli bychom v první řadě rozlišovat osoby:

- které si nejsou vědomy, že se jedná o hříšné jednání;¹⁴⁰
- které jsou si vědomy, že se jedná o hříšné jednání.

Když se zabýváme mravním hodnocením předmanželských sexuálních vztahů, musíme si uvědomit, že se jedná o otázku velmi svízelnou a spornou. Ne vždy je totiž porušení těchto vztahů těžkým hříchem. Dále je třeba vzít v potaz, že převažujícím postojem veřejnosti je do jisté míry schvalování předmanželského sexu. Nelze také stavět naroveň pár, který si předmanželským stykem vyznává lásku a jedince vyhledávajícího nezřízené sexuální kontakty. Hřích, jak jsme řekli, je přestupek proti Bohu a bližnímu.

V této situaci nám vyvstává otázka, zda můžeme hovořit o vině, neboť vina je uznána za předpokladu, že se předmanželské vztahy prohřešují právě proti Bohu a bližnímu. Vždy je ale zapotřebí zaujmout postoj ke konkrétním případům. Mnozí partneři si již na časté předmanželské sexuální soužití zvykli natolik, že nejsou schopni se jej jen tak zřeknout. A zde je dán úkol především kněžím, kteří takové kajícíky

¹³⁷ „Pravá láska a pravá svoboda jsou možné. Nedosáhneme jich ale přes noc. Cesta k nim může být dlouhá a obtížná.“ WEST, Christopher. *Dobrá zpráva o sexu a manželství: odvážné odpovědi na nesmělé otázky*. s. 102.

¹³⁸ Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 45–51.

¹³⁹ KKC, č. 1849.

¹⁴⁰ „Lidé, kteří spolu sexuálně žijí před manželstvím a nevidí na tom nic špatného, tím dávají najevo, že nechápou smysl sexu v manželství. Takový pár bude mít nejspíš problém pochopit smysl manželského svazku jako takového. Bude mít tendenci omezovat změnu v jejich vztahu na kus papíru – „potvrzení o sňatku“ – a bude pokračovat v sexuálním soužití jako předtím.“ WEST, Christopher. *Dobrá zpráva o sexu a manželství: odvážné odpovědi na nesmělé otázky*. s. 83.

rozřešují. Ať si jsou vědomi, „že zpověď je zavedena pro muže a ženy, kteří jsou hříšníky.“¹⁴¹ Proto se kněží nemusí bát nedokonalosti kajícíka, ale právě v prostředí této nedokonalosti kněží „pracují“. Úkolem zpovědníků je především v této oblasti vést k odpovědnosti, kterou vůči sobě partneri mají, a případně poučit o stanovisku církve. Otázkou je, jak je možno dosáhnout u kajících posílení jejich odpovědnosti? Jsou způsobilí pro dobré, odpovědné, svobodné a pravdivé manželství? Jsou-li předmanželské sexuální vztahy jednou navázány, neznamená to, že jsou dovolené. Je zde veliké nebezpečí, že svoboda je natolik poškozena, že partneri již nemají sílu zřít se těchto vztahů. V tomto případě bychom měli bedlivě zkoumat, zda doporučit partnerům, aby co nejdříve uzavřeli manželství, nebo aby se jejich vztah zrušil.¹⁴²

2.7 Homosexualita

Na začátku této podkapitoly musíme uvést důležitou skutečnost. Homosexualita byla donedávna zařazena na seznam psychických poruch a byla též považována za sexuální deviaci. Poprvé byla vyřazena ze seznamu psychických nemocí Americkou psychiatrickou společností v roce 1973.¹⁴³ Na celosvětovém seznamu psychických nemocí byla řazena do 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN 10). Platnost tohoto dokumentu, v němž se již homosexualita nevyskytuje, započala rokem 1993.¹⁴⁴ Homosexualita tedy není celosvětově považována za psychickou nemoc ani sexuální deviaci.

Katechismus katolické církve definuje homosexualitu slovy, že se jedná o „vztahy mezi muži nebo ženami, kteří pocítují pohlavní přitažlivost, výlučně nebo převážně, k osobám téhož pohlaví“.¹⁴⁵ „Homosexualita se též dá zdůraznit různými svými odstíny

¹⁴¹ „Pokud není zřejmý důkaz pro opak, přijme proto hříšníky přistupující ke zpovědi v domněnku, že mají dobrou vůli usmířit se s milosrdným Bohem.“ Papežská rada pro rodinu, *Vademecum pro zpovědníky v některých otázkách manželské morálky*, Sekretariát ČBK, Praha 1997. s. 15.

¹⁴² Srov. ROTTER, Hans. *Sexualita a křesťanská morálka*. s. 54–56.

¹⁴³ Srov. DUŠEK, Karel a Alena VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. s. 315.

¹⁴⁴ Srov. WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. s. 127.

¹⁴⁵ KKC, č. 2357.

jako „homoerotika, homofilie, homotropie. Modernějšími výrazy jsou „gay-les orientace (gay je často používané označení mužského homosexuála, les je označení pro lesbickou homosexualitu)“.¹⁴⁶ „Homosexuální jednání dospělého a mladistvého se označuje jako pedirastie.“¹⁴⁷ „Psychický zrod zůstává z velké části nevysvětlitelný.“¹⁴⁸ Je třeba rozlišit „psychickou konstituci a příležitostný homosexuální akt. V období dospívání jsou známy případy, kdy se mladí lidé oddávají těmto homosexuálním aktivitám, aby si „vylepšili“ své masturbační dovednosti. U dospělých se homosexualita může objevit v prostředí, kde se nenachází žádné odlišné pohlaví, které by svolilo k heterosexuálnímu styku. Je to prostředí jako např. vězení. Neznamená to však, že tito lidé si nemohou postupně vytvořit psychickou konstituci, kdy si již na homosexuální aktivitu navyknou natolik, že se jim stane „vlastní“. Je třeba také upozornit na osoby bisexuálně orientované,¹⁴⁹ u nichž může nadřazovat chování homosexuální nad heterosexuálním. Dotýkáme-li se zde bisexuální orientace, neměli bychom opomenout zdůraznit, že homosexualita má blízko k transsexualitě.¹⁵⁰

„V některých případech by se o změnu pohlaví mohli snažit homosexuálně orientovaní lidé, kteří by se domnívali, že tímto způsobem vyřeší svou obavu z nepřijetí společnosti, případně se domohou většího společenského uznání jejich vztahu.“¹⁵¹

¹⁴⁶ SKOBLÍK, Jiří. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. s. 155.

¹⁴⁷ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 403.

¹⁴⁸ KKC, č. 2357.

¹⁴⁹ O osobách bisexuálně orientovaných hovoříme tehdy, přitahuje-li je shodně bez rozdílu muž nebo žena. (poznámka autora).

Srov. PASTOR, Zlatko. *Sexualita ženy*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1989-4. s. 75.

¹⁵⁰ Transsexuálem se označuje muž, který se identifikuje s ženským pohlavím a stejně tak žena, která se identifikuje s mužským pohlavím. Srov. HOSÁK, Ladislav, HRDLÍČKA, Michal a LIBIGER, Jan. *Psychiatrie a pedopsychiatrie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2998-8. s. 322.

¹⁵¹ FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1. s. 44.

Opusťme nyní na chvíli, co o homosexualitě říká psychologie a sexuologie. Jestliže se snažíme zkoumat homosexualitu z více úhlů pohledu, nesmíme opomenout, že se homosexualita vyskytuje v Bibli. Budeme respektovat její základní rozdělení na Starý a Nový zákon a budeme se snažit tyto úryvky interpretovat v širším kontextu.

Starý zákon zakazuje homosexualitu

„z důvodů čistoty. Sex mezi muži zahrnující proniknutí člověka poskvrňuje. Porušuje náboženské tabu. Překračuje idealizovanou hranici mezi mužem a ženou a bourá svébytnou starožidovskou koncepci vesmírného řádu. Tím znejasňuje Žida a připodobňuje ho k pohanovi.“¹⁵²

Podívejme se nyní na konkrétní úryvky.

První úryvek hovoří o tzv. sodomském hříchu.¹⁵³ Jedná se o velmi známý příběh, který je spojen s homosexuálním jednáním. Lot přemlouvá cizince, aby u něj přenocovali, neboť noc v poušti, kde Sodoma stála, se jim mohla stát osudnou. Pro Lota bylo velmi důležité poskytnout přístřeší těmto pocestným, neboť to byl muž spravedlivý. V tom přichází za Lotem sodomští muži, kteří chtěli cizince „poznat“. Lot jim místo nich nabízí své tři dcery. V kontextu doby, kdy se tento příběh odehrává, je třeba říci, že vydání dcer sodomským mužům je naprosto v pořádku a nemusí nás šokovat. Dcery byly Lotovým „vlastnictvím“. Z příběhu nevíme, jestli sodomští muži chtěli cizince „poznat“, tzn. souložit s nimi, nebo se chtěli jen přesvědčit, o koho se jedná. Větším sodomským hříchem, než případná homosexualita občanů tohoto města byl hřích nepohostinnosti.¹⁵⁴

Druhým důležitým úryvkem ze Starého zákona je „ohavnost v knize Leviticus“.¹⁵⁵ Zde je homosexualita popsána jako „ohavnost“ za jakou si dotyční provinění zaslouží smrt. Trest smrti není u Izraelitů ničím mimoběžným. Ten si mohli zasloužit také další sexuální hříchy: „cizoložství, incest a obcování se zvířaty.“ Jakkoli se nám slovo

¹⁵² HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. ISBN 978-80-7325-122-2. s. 61.

¹⁵³ Gn 19,1–11.

¹⁵⁴ Srov. HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?*. s. 37–40.

¹⁵⁵ Lv 18,22; 20,13.

„ohavnost“ může zdát pejorativní, pro Izraelity bylo synonymem k výrazu „nečistý“. Takové jednání, kdy muž obcuje s mužem jako se ženou, je nečisté a nehygienické. Primární problém Izraelitů bylo porušení celistvosti či úplnosti. Bůh tvoří člověka jako muže a ženu a na prostor pro sexuální styk dvou mužů zde není místo. „Takové pomíchání rolí“ by narušovalo „idealizovaný pořádek ve stvoření“.¹⁵⁶

Ježíšovo učení o čistotě samozřejmě vychází ze Starého zákona. Ježíš však stejně jako Izraelité věděli, že být dobrým člověkem a splňovat požadavky zákony není jedno a totéž. Proto odmítá židovské zákony čistoty a preferuje pouze „čistotu srdce“. Ježíšovi následovníci v prvním církvi se ostře vymezovali proti pohanům, kteří nepodstoupili obřízku.¹⁵⁷ V této době se koná první apoštolský koncil, kde vzniklo prohlášení, že obřízka ke spáse není nutná.

V Novém zákoně existuje jen jeden text, který o homosexualitě hovoří trochu důkladněji. Jedná se o nespolečensky nepřijatelné chování v listu Římanům.¹⁵⁸ „Pasáž je bezpochyby nejdůležitější statí o homosexualitě v Bibli.“¹⁵⁹ A nejspíše je to jediné místo v Bibli, kde se hovoří o lesbickém sexu. Pavlovo pojetí homosexuality je prezentováno jako společensky neakceptovatelné neboli nečisté. „Modlí se, aby křesťané v Římě žili podle příkladu Ježíše Krista.“¹⁶⁰ „Hlavním důvodem Pavlova psaní dopisů bylo však zabezpečit jednotu věřících. V Kristu už nezáleží na ničem jiném než na víře a lásce.“¹⁶¹

Svatý apoštol Pavel mluví o homosexualitě ještě ve dvou svých listech. V prvním listu Korintánům¹⁶² a v prvním listu Timoteovi.¹⁶³ V různých překladech Bible je slovo označující homosexuála v těchto dvou úryvcích rozdílně přeloženo. Můžeme najít výrazy jako *arsenokoitai*, tzn. „homosexuálové, sodomité a ti, co sexuálně obtěžují

¹⁵⁶ Srov. HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?* s. 45–57.

¹⁵⁷ „Nepřijmete-li obřízku, jak to předpisuje Mojžíšův zákon, nemůžete být spaseni.“ Sk 15,1.

¹⁵⁸ Řím 1,22–27.

¹⁵⁹ HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?* s. 65.

¹⁶⁰ Řím 15,5.

¹⁶¹ Srov. HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?* s. 65, 91–94.

¹⁶² 1 Kor 6,9.

¹⁶³ 1 Tim 1,9–10.

děti.“ Druhým výrazem je *malakoi*, tzn. „pederast, či zženštilec“. Jeruzalémská Bible používá výraz „požitkář“. „Různost překladů ukazuje, že tento problém je velmi nesnadný. [...] Vzhledem k tomuto faktu by měl být závěr jednoduchý. Nikdo bezpečně neví, co tato slova značí, takže používat je k odsuzování homosexuálů je opravdu nečestné a nespravedlivé.“¹⁶⁴

„V sexuálních otázkách Bible všeobecně vyžaduje vzájemný respekt, pečlivé a zodpovědné zacházení – jedním slovem: lásku. Proto nikoliv sex sám o sobě, ale porušení těchto zásad Bible odsuzuje.“¹⁶⁵ Bibli nelze použít jako zdroj zásadních argumentů proti homosexualitě, výjimečně dokonce naopak jako oporu v gay-les orientaci.“¹⁶⁶

Magisterium katolické církve setrvává na tradiční pozici kategoricky zamítavého stanoviska vůči homosexualitě.¹⁶⁷ První dokumenty zabývající se tímto problémem vyšly v druhé polovině 20. století. Jsou jimi dokumenty „*O některých otázkách pohlavní etiky*“,¹⁶⁸ *Pastorace homosexuálních osob*,¹⁶⁹ *Rodina, manželství a fakticky existující soužití*¹⁷⁰ a *Úvahy k návratům na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami*.¹⁷¹ V těchto dokumentech se magisterium odvolává především na Bibli a tradici církve. Církev je v této otázce velmi opatrná. „Na jedné straně se jednoznačně staví za naprostou integraci“ těchto osob a „na druhou stranu varuje před těmito aktivitami a hodnotí je jako morálně nepřijatelné“.¹⁷²

Píšeme-li zde o přístupu katolické církve k homosexualitě, je dobré uvést i jiné přístupy. „Někteří lidé mají extrémní názor, že o homosexualitě je třeba uvažovat pouze

¹⁶⁴ Srov. HELMINIAK, Daniel A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?* s. 95–97.

¹⁶⁵ Tamtéž. s. 105.

¹⁶⁶ SKOBLÍK, Jiří. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. s. 163.

¹⁶⁷ Srov. PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. s. 405.

¹⁶⁸ *O některých otázkách pohlavní etiky*, Řím, 1976.

¹⁶⁹ *Dopis o pastorači homosexuálních osob*, op. cit., s. 107–117.

¹⁷⁰ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*.

¹⁷¹ *Úvahy k návratům na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami*, Sekretariát ČBK, Praha 2003.

¹⁷² Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. s. 158–159.

v kategoriích morální zkaženosti.“¹⁷³ Tito lidé vycházejí ze zastaralých morálních hodnocení či z veřejného mínění, které převážně homosexualitě nepřejí. Takoví lidé homosexuály odsuzují a nemají sebemenší zájem jim jakkoli pomáhat či se jich zastat.

Druhou kategorií jsou osoby akceptující homosexualitu jako klasický projev lásky mezi dvěma lidmi. Výsledkem jsou různé protestní pochody (např. v naší zemi *Prague Pride*), které ústí v boj o lidská práva homosexuálních osob uzavírat manželství či si adoptovat dítě.

Nacházíme se mezi dvěma extrémy. Odsouzení a přílišné schvalování. V této situaci nám může posloužit nauka katolické církve, která praví, že

„toto zaměření, které se objektivně vymyká řádu, je pro většinu homosexuálů zkouškou. Proto mají být přijímáni s úctou, soucitem a jemnocitem. Vůči nim je třeba vyhnout se jakémukoliv náznaku nespravedlivé diskriminace. Takové osoby jsou povolány naplnit Boží vůli ve svém životě, a jsou-li křesťany, spojit těžkosti, s nimiž se mohou setkat v důsledku svého stavu, s obětí Pána na kříži.“¹⁷⁴

Z těchto vět též vyplývá, že je potřebné posuzovat každý případ individuálně. Jak jsme již uvedli níže, mladí lidé v období svého dospívání často experimentují se svým tělem. Mohou se dostat do situace, kdy podstoupí homosexuální akt, což však neznamená, že se z nich stali homosexuálové. Samozřejmě začnou o homosexualitě uvažovat, budou se sami sebe ptát, zda je stejné pohlaví nepřitahuje více než pohlaví odlišné. U některých jedinců „se konečné ustálení sexuální orientace může posunout až do 25. roku života.“¹⁷⁵

Blížíme se tedy k důležitému bodu, a to je léčba homosexuality. Je-li osoba přesvědčena, že je homosexuálně orientovaná a je ochotna podstoupit terapii, musí vědět, že taková léčba má „velmi omezený účinek“. Léčba sama o sobě je velice náročná, neboť vyžaduje maximální úsilí léčeného i jeho terapeuta. Odkazujeme se

¹⁷³ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 139.

¹⁷⁴ KKC, č. 2358.

¹⁷⁵ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 139–143.

znovu na Katechismus katolické církve, který zdůrazňuje nelehkou situaci těchto osob, které jsou často diskriminovány. Vedle odborné pomoci je nutná i pomoc nejbližších, kteří se s takovým člověkem denně setkávají. Měli by mu být oporou, snažit se vytvořit přátelskou atmosféru. Není dobré, když tento problém dramatizují.

„Homosexuální osoby jsou povolány k čistotě.“¹⁷⁶ Pomoci jim v tom má ctnost sebeovládání, oni blízcí a přátelé, o kterých jsme se zmiňovali, a především modlitba a svátosti. Jen s pomocí těchto prostředků se mohou přibližovat křesťanské dokonalosti.¹⁷⁷ Z toho plyne úkol zejména pro duchovenstvo, ale i pro všechny laiky, ale pomáhali těmto lidem zvládat jejich situaci tím, že jim pomohou zvládat „askezi“ a terapii a pomohou jim se sociální integrací.¹⁷⁸

¹⁷⁶ KKC, č. 2359.

¹⁷⁷ Srov. AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 145–147.

¹⁷⁸ Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. s. 168.

3 Některé aktuální otázky týkající se čistoty

Tuto poslední třetí kapitolu jsme se rozhodli pojmut více prakticky. Zaměříme se na aktuální otázky, které podle nás trápí lidi dnešního světa. Kapitola se bude skládat ze tří důležitých pilířů. Jak lidé prožívají čistotu před manželstvím, v manželství a dotkneme se i zasvěcených osob, které se zavázaly k celibátu. Naším cílem je zdůraznit některá ožehavá témata, která trápí dnešní společnost. Tato kapitola také završuje celou naši práci tím, že chce ukázat, že čistota se nejlépe prožívá a projevuje před manželstvím ve zdrženlivosti, v manželství plněním si svých manželských povinností a u zasvěcených osob opravdovým dodržením slibu, ke kterému se zavázaly. Součástí této hlavní kapitoly je představení dvou organizací - Společenství čistých srdcí a její větev Společenství čistých srdcí manželů. Jsou to společenství, která sdružují jednotlivce a manželské páry, jež touží žít křesťanskou čistotu.

3.1 Čistota před manželstvím

Nechceme se v této podkapitole znovu zabývat předmanželskými sexuálními vztahy. Aktuálním problémem v této oblasti je totiž tzv. fakticky existující soužití. Jedná se o fenomén, který je v naší zemi velmi rozšířen. I proto na něj musí katolická církev reagovat prostřednictvím magisteria. My budeme převážně vycházet z dokumentu *Rodina, manželství a fakticky existující soužití*, který vydala Papežská rada pro rodinu. Druhou podkapitolu bude tvořit iniciativa Společenství čistých srdcí. Jedná se o organizaci, která zaštiťuje mladé lidi, aby se navzájem podporovali modlitbou v boji za čistotu srdce.

3.1.1 Fakticky existující soužití

„Fakticky existující soužití jsou charakterizována skutečností, že lidé v nich žijící opomíjejí, odkládají, nebo dokonce odmítají manželské závazky. Z toho pak vyplývají velmi závažné důsledky.“¹⁷⁹

¹⁷⁹ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 2.

Církev je kvůli těmto důsledkům značně znepokojena tím, že mladí lidé odmítají uzavřít manželství. Primárním důsledkem, který úzce souvisí s odmítáním manželského závazku je i odmítání početí dítěte. Církev jako rodina těmito důsledky trpí, neboť manželství má zásadní hodnotu. Dnešním problémem je, že fakticky existující soužití je dáno na úroveň manželství, „je hodnoceno jako „dobro“ a dostává se mu podobné vážnosti“.¹⁸⁰

Jedinci, kteří se rozhodnou pro život ve „fakticky existujícím soužití“, předpokládají, že spolu budou žít pod jednou střechou a tento stav nebudou po určitou dobu měnit. „Některé spolu žijící osoby ospravedlňují svoji volbu ekonomickými důvody i tím, že se chtějí vyhnout právním obtížím.“ Jiří Skoblík k tomu dodává.

„Řada duchodců by ráda uzavřela manželství, ale neudělá to z obavy ze ztráty důchodu. Svobodná matka má lepší sociálně-ekonomické postavení než matka vdaná, proč by toho tedy některá matka nevyužila?“¹⁸¹

Další kategorií jsou lidé rozvedení, kterým se první manželství rozpadlo, a proto se raději, než by uzavírali manželství nové, domluví na této alternativě.

Většina těchto osob žijící ve „fakticky existujícím soužití“ manželský svazek zcela odmítá. Nechtějí se vázat a vyhovuje jim setrvalý stav, kdy mohou druhého partnera kdykoli opustit.¹⁸²

Pokud bychom chtěli vysvětlit, proč tolik osob žije ve „fakticky existujícím soužití“, měli bychom zvážit více faktorů. Tím prvním a nejdůležitějším je stav dnešní společnosti, která se nachází v tzv. „postmoderně“.

„Hodnotový obraz světa se agresivním vývojem civilizace značně proměnil, ztrácí postupně své duchovní hodnoty, a pro člověka „postmoderní“ doby se základním životním krédem stala akumulace, potřeba hromadění peněz a obchodu s nimi.“¹⁸³

¹⁸⁰ Srov. Tamtéž, č. 3.

¹⁸¹ SKOBLÍK, Jiří, K fakticky existujícím soužitím. In: ktf.cuni.cz, Praha: UK [cit. 16. 1. 2019]. Dostupné z: http://ktf.cuni.cz/~skoblík/komentare/fakticka_souziti.htm.

¹⁸² Srov. Tamtéž, č. 5.

¹⁸³ ŽDICHYNEC, Bohumil. *Známe sami sebe?* Praha: Alferia, 2016. ISBN 978-80-271-0005-7.

Též úpadek v oblasti zemědělství, vyšší ekonomický růst, strach ze ztráty zaměstnání, „prodloužení středního věku života“ jsou faktory, které silně ovlivňují člověka, který se rozhodne žít ve „fakticky existujícím soužití“. Nejdrastičtěji však na tyto osoby působí dnešní „krize rodiny“ a veliká rozvodovost.¹⁸⁴

Aktuální příčinou „krize manželské instituce“ je ideologie „gender“.¹⁸⁵

„Pojem, který odkazuje na sociální rozdíly (v protikladu k biologickým rozdílům) mezi muži a ženami, které jsou kulturně a sociálně podmíněné, konstruované, tj. mohou se v čase měnit a různí se jak v rámci jedné kultury, tak mezi kulturami. Jsou předmětem socializace. Závaznost těchto rozdílů tedy není přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi muži a ženami.“¹⁸⁶

Tato ideologie útočí na samotnou podstatu člověka. Ten „jako muž nebo žena by nebyl zásadně podmíněn svým pohlavím, nýbrž kulturou. [...] V harmonickém a správně postupujícím procesu integrace se pohlavní totožnost a totožnost rodu vzájemně doplňují.“¹⁸⁷ Dnes tomu však kvůli „ideologii genderu“ být nemusí. To vede k ospravedlňování jakýchkoli sexuálních praktik, „včetně homosexuálních“. Společnost má v této ideologii rozhodující hlas, jímž určuje, která praktika je v pořádku a která je již „za hranou“.¹⁸⁸

Manželství má na rozdíl od „fakticky existujícího soužití“ veřejnou povahu. To znamená, že je uzavřeno jak před církví, tak před státem. V poslední době vidíme snahu zrovnoprávnit instituci manželství a osoby žijící ve „fakticky existujícím soužití“. Takové snahy však odporují jednotě rodiny, která „plodí“ a vychovává nohou generaci.¹⁸⁹

„Argumentace, kterou uvádějí ti, kdo usilují o uznání fakticky existujících soužití (tedy „nediskriminovat“), s sebou nese skutečnou diskriminaci rodiny založené na manželství, která

¹⁸⁴ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 7.

¹⁸⁵ „Kategorie pohlavní totožnosti vlastního rodu.“ (překlad autora).

¹⁸⁶ LINKOVÁ, Marcela. Gender v sociologii. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2000, roč. 1, čís. 4, s. 1. ISSN 1213-0028.

¹⁸⁷ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 8.

¹⁸⁸ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 8.

¹⁸⁹ Srov. Tamtéž, č. 9.

by tak byla postavena na stejnou rovinu se všemi ostatními způsoby soužití bez zřetele na existenci závazku vzájemné věrnosti a plození a výchovy potomstva. Současná tendence některých politických uskupení k diskriminaci.“¹⁹⁰

Ale rodina je nejen ta, ve které se rodí a vychovávají potomci.

Je též „základní buňkou života společnosti. Je to přirozená společnost, v níž jsou muž i žena povoláni k tomu, aby se sobě navzájem dávali v lásce a v daru života. Autorita, stálost a prožívání vztahů v lůně rodiny tvoří základy svobody, bezpečnosti a bratrství v rámci společnosti. Rodina je společenství, v němž se lze již od mládí naučit mravním hodnotám, začít uctívat Boha a správně užívat svobody. Rodinný život je uváděním do života společnosti.“¹⁹¹

Pro křesťanství je samozřejmě manželství více než veřejný souhlas. Křesťanské manželství se zakládá na Písmu svatém, posvátné tradici a učení magisteria. Manželství je svátostí společenství a slouží jako prostředek spásy pro oba manžele.¹⁹² Harmonické manželství se totiž zakládá na dobrovolném a úplném darování plodné manželské lásky. Manželství nestaví na citovém rozpoložení. Jedná se o závazek jednoho vůči druhému.

„Toto sebeodevzdání je v celé své pravdivosti možné pouze a jedině v „prostoru manželství“, ve svazku manželské lásky, na půdě vědomého a svobodného rozhodnutí vstoupit s partnerem do důvěrného, Bohem chtěného společenství života a lásky, které tímto způsobem ukazuje svůj pravý smysl.“¹⁹³

Můžeme cítit určité napětí, které je vyvoláváno snahou zrovnoprávnit „fakticky existující soužití“ a manželství. Je nutno uvést, že „manželství, na němž se zakládá rodina, není „způsob“ jak prožívat sexualitu ve dvojici“. ¹⁹⁴ Důvodem jsou argumenty, které jsme uvedli výše.

Katolická církev si je vědoma náročných závazků a obtíží, které manželský život přináší. Je proto nutné, aby byla nápomocna lidem, kteří ve „fakticky existujícím soužití“ žijí. Zde vyvstává úkol pro všechny věřící, aby měli na paměti, že lidé žijící

¹⁹⁰ Tamtéž, č. 10.

¹⁹¹ KKC, č. 2207.

¹⁹² Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 12–13.

¹⁹³ JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. č. 11.

¹⁹⁴ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 22.

takovým způsobem mohou pociťovat „lidskou slabost“, která jim brání v nápravě situace, do které se dostali.

„Duchovní správci a obec věřících at' se snaží poznat takové situace a jejich konkrétní příčiny od případu k případu; s ohleduplností a respektem navázat styk s těmi, kdo žijí „pohromadě“; trpělivým vysvětlováním, láskyplným napomínáním a svědectvím křesťansky žijících rodin se přičiňovat o to, aby jim byla umožněna cesta k nápravě jejich situace.“¹⁹⁵

„Boží lid má také působit na veřejné činitele, aby rozhodně čelili těmto tendencím, které působí rozkladně na společnost a škodí důstojnosti, bezpečnosti a blahu jednotlivých občanů. Mají usilovat o to, aby veřejné mínění nebylo sváděno k podceňování významu instituce manželství a rodiny.“¹⁹⁶

Úkolem jsou pověřeni zejména křesťanští manželé, kteří mají těmto lidem vydávat svědectví své křesťanské lásky. Je velmi dobré, že se o těchto tématech mluví a píše ve sdělovacích prostředcích, ale to nestačí. Je nutné poukázat na smysl a krásu manželského svazku. A skrze toto setkání může člověk zakusit zkušenost života s Ježíšem Kristem. Boží milost se projevuje zejména v Božím milosrdenství.

„V mnoha oblastech společnosti lze zaznamenat, jak mimořádně pozitivní může být vliv křesťanských věřících. Díky své vědomé svobodné volbě víry a života jsou tito věřící mezi svými současníky jako kvas v těstě nebo jako světlo, které září v temnotách.“¹⁹⁷

3.1.2 Společenství čistých srdcí

Společenství čistých srdcí vzniklo uskupením dvou iniciativ – „Čistá láska na Moravě a Pravá láska v Čechách“. Tato organizace se postupně rozšiřovala a „v současné době má 1050 oficiálních členů“.¹⁹⁸

Vznikla díky četné inspiraci podobných projektů v zahraničí. Společenství čistých srdcí se snaží především o informovanost svých členů. Ti vědí, že mají „chápat sexualitu jako Boží dar člověku, ne jako konzumní záležitost“. Má se u nich

¹⁹⁵ Tamtéž, č. 81.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. č. 41.

¹⁹⁸ Co je Společenství čistých srdcí? *Společenství čistých srdcí* [online]. Dostupné z: <http://www.spolcs.cz/view.php?nazevclanku=co-je-spolecenstvi-cistych-srdci&cislocclanku=2007090004>.

prohlubovat „znalost učení Církve“ v otázkách 6. a 9. přikázání Desatera. Neměli by „zapomínat žít podle ostatních přikázání Desatera“. Vyžaduje se od nich radikální krok „jít za ideálem čistého srdce“ a navzájem se povzbuzovat modlitbou na přímluvu Panny Marie.

„Touha po obnovení všech křesťanů je Kristův dar a výzva Ducha Svatého. Abychom na tuto výzvu patřičně odpověděli, je nutné stále obnovování církve v rostoucí věrnosti svému povolání. Obrácení srdce „k čistému životu podle evangelia“ a „společná modlitba.“¹⁹⁹

Členem tohoto společenství se může stát „svobodný člověk starší 15 let, který chce žít podle výše uvedených pokynů. Zájemci o vstup do společenství jsou průběžně připravováni a poté oficiálně přijati při mši svaté. Dostávají stříbrný prsten na znamení vstupu do společenství a mají za úkol každý den se pomodlit modlitbu „Pod ochranu tvou“ za sebe a všechny ostatní členy. Pokud tito členové „přijmou svátost manželství, přecházejí automaticky do Společenství čistých srdcí manželů“.²⁰⁰

3.2 Čistota v manželství

V první kapitole jsme řekli, že Bůh stvořil člověka jako muže a ženu. Muž následně pojal ženu za manželku. Výstižně nám manželství definuje Katechismus katolické církve, neboť jej dává do kontextu se stvořením světa.

„Muž a žena jsou stvořeni „jeden pro druhého“, ne že by je Bůh stvořil jen „napůl“ a „neúplně“, stvořil je pro společenství osob, v němž každý může být „pomocí“ pro toho druhého, protože jsou zároveň rovnocenní jako osoby („kost z mých kostí...“) a doplňují se jako muž a žena. V manželství je Bůh spojuje tak, že vytvářejí „jedno tělo“²⁰¹ a mohou předávat lidský život: „Plodte a množte se, naplňte zemi“.²⁰² Tím, že muž a žena, jako manželé a rodiče, předávají svým dětem lidský život, spolupracují jedinečným způsobem na díle Stvořitele.“²⁰³

¹⁹⁹ Srov. KKC, č. 820–821.

²⁰⁰ Srov. Co je Společenství čistých srdcí? *Společenství čistých srdcí* [online]. Dostupné z: <http://www.spolcs.cz/view.php?nazevclanku=co-je-spolecenstvi-cistych-srdci&cislocclanku=2007090004>.

²⁰¹ Gn 2,24.

²⁰² Gn 1,28.

²⁰³ KKC, č. 372.

„Manželství je jedinečné společenství osob,“²⁰⁴ které je nerozlučné, v němž se navzájem dva lidé sami sobě odevzdávají; vyobrazuje vztah Ježíše Krista, který je nerozlučně spojen se svou církví. Dva manželé, stejně jako Kristus s církví, spolu prožívají všechny radosti i utrpení. Manželé jsou si navzájem oporou, a jak jsme uvedli výše, jsou spoluzodpovědní za vzájemnou spásu. Bůh tedy ustanovuje svátost manželství, „abychom si mohli lépe představit tajemství vztahu mezi Kristem a církví“.

„Chce-li tedy někdo výstižně hovořit o lásce neviditelného Boha – tak aby jeho řeč tuto skutečnost opravdu „vystihla“, udělá nejlépe, když si najde nějaký šťastný manželský pár s dětmi a řekne: lásku Ježíše Krista k nám lidem si musíte představit podobně jako lásku těchto dvou. Neboť jako v manželství tak i ve vztahu Ježíše Krista k lidem jde o lásku, o rozhodnutí pro druhého, o věrnost a oddanost – o nový život.“²⁰⁵

„Manželská láska je v podstatě láska toužící a vybírající. Je-li tedy pravda, že člověk touží po Bohu, je tajemným způsobem pravdou i opak, že totiž Bůh touží po člověku, chce cítit jeho lásku, raduje se z něho „jako se raduje ženich z nevěsty“.²⁰⁶

Stále se snažíme si uvědomit, že manželský svazek není jen „emocionální a erotické okouzlení“. Manželství je dar, který Stvořitel vkládá do lidských rukou, aby jej střežily. „Základem šťastného manželství je vždycky osobní proměna obou manželů, spojená se vzájemným poznáváním a přijetím se.“²⁰⁷ Manželé se musí naučit „umírat jeden pro druhého“. To vyžaduje určitou formu komunikace. Martin Kvapilík radí v otázkách manželské komunikace svým přátelům toto:

„My muži musíme pochopit, že musíme naplno prožívat emocionální problémy své ženy. Když něco považuje za problém, snížit se k tomu, že ji chápeme. Nezlehčovat, ale

²⁰⁴ JAN PAVEL II. *Dopis rodinám*. Řím: 1994. s. 9.

²⁰⁵ Srov. LAUN, Andreas. *Láska a partnerství z pohledu katolické církve*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996. s. 52–53.

²⁰⁶ CANTALAMESSA, Raniero. *Erós a agapé: dvě tváře lidské a křesťanské lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. *Malá teologie* (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-715-7. s. 32.

²⁰⁷ AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 175.

spoluprožívat. To neznamena nutně řešit, ženy většinou nepotřebují řešení, ale potřebují úplné a plné pochopení, jak hrozné ty problémy jsou.“²⁰⁸

Manželství se stává začátkem nové etapy. Ani ta se neobejde bez celoživotní investice. Po celý život usilujeme o prožívání stále nové krásy čisté lásky. O čistotu se tedy musí bojovat i v manželství.²⁰⁹

Příkladem čisté lásky a manželské zdrženlivosti může být „manželství Marie a Josefa“. To v sobě skrývá tajemství dokonalého společenství osob, muže a ženy v manželské smlouvě, a zároveň tajemství oné zvláštní „zdrženlivosti pro nebeské království!“ Maria a Josef „prožívají zkušenost krásné lásky popisované v Písni písni“.

„Josef myslí na Marii a říká jí: „Sestro má, nevěsto.“²¹⁰ Maria, matka Boží, počne dítě skrze Ducha svatého, od něhož pochází „krásná láska“, již evangelium jemně uvádí do kontextu „velikého tajemství“.²¹¹

3.2.1 Manželská nevěra

Nejaktuálnějším prohrěškem proti čistotě manželského svazku je manželská nevěra. Český statistický úřad uvádí, že v roce 2017 stoupla v České republice rozvodovost na 47 %²¹² a manželská nevěra je jednou z primárních příčin. Nevěru je velmi těžké definovat. Pro každého totiž znamená něco jiného.

Může být chápána jako:

²⁰⁸ KVAPILÍK, Martin. *Proč se stávat jedním tělem*. 3. vydání. Brno: Axis, 2018. ISBN 978-80-88037-18-7. s. 63–64.

²⁰⁹ Srov. BALÍK, Jan. *Máš na víc: život je umění, kterému se učíme od mládí*. Praha: Paulínky, 2006. Katecheze a formace. ISBN 80-86949-14-1. s. 86.

²¹⁰ Pís 4,9.

²¹¹ JAN PAVEL II. *Dopis rodinám*. s. 27.

²¹² Pohyb obyvatelstva – rok 2017, Český statistický úřad [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/pohyb-obyvatelstva-rok-2017>.

- flirt

Flirtem se označují tzv. „rituální tanečky náznaků a příslibů bez skutečné tendence k realizaci“.²¹³ Vše se zde odehrává jen v rámci představ. Z představy se však může zrodit skutek.

- mimomanželský kontakt

Ten bývá zpravidla jednorázový, či krátkodobý. Realizuje se například na dovolené, na večírku, někdy i v zaměstnání. Takový jednorázový kontakt se však může přenést na dlouhodobý mimomanželský vztah.

- mimomanželský vztah

Je velice nebezpečný v tom, že nevěrný partner již zvažuje budoucí společné soužití se svou „známostí“. Obvykle se takové manželství, v němž jeden partner aplikuje dlouhodobou nevěru, rozpadá.²¹⁴

- virtuální nevěra

Začíná s příchodem „nových technologií“. „Je „nejčastěji spojená s využíváním internetu a jeho seznamovacích služeb. [...] Taková nevěra „může mít stejně destruktivní důsledky jako nevěra reálná.“²¹⁵ Mnozí si myslí, že seznamování přes internet se nedá považovat za nevěru. Jedná se především ne o nevěru fyzickou, ale psychickou.

„Člověk, který si zvykne rozvíjet virtuální vztahy, přestává být schopen rozvíjet vztahy skutečné. Partnerský vztah poté chladne, partneři začínají žít svůj odlišný vnitřní život. Často také u virtuálních nevěrníků dochází ke ztrátě zájmu o partnera a ztrátě zájmu o skutečný sex.“²¹⁶

²¹³ ŠMOLKA, Petr. *Nevěra: pro podváděné a podvádějící*. 2., rozšířené a aktualizované vyd. Praha: Grada, 2010. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-3296-1 s. 15.

²¹⁴ Srov. Tamtéž, s. 15–17.

²¹⁵ Tamtéž, s. 17.

²¹⁶ MATĚJKOVÁ, Erika. *Řešíme partnerské problémy*. Praha: Grada Publishing, 2009. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-2338-9. s. 33.

- prostituce

Prostituci jsme se věnovali v podkapitole 2.4. V souvislosti s manželskou nevěrou se může stát formou jednorázového mimomanželského kontaktu či dlouhodobého mimomanželského vztahu. U něj však na rozdíl nelze pomýšlet na budoucí soužití, neboť prostitut či prostitutka neprohlubují osobní vztahy se svými zákazníky.²¹⁷

„Odhalení nevěry partnera je vždy bolestné a zraňující. Podvedený partner nevěru prožívá jako podvod, ztrátu důvěry či konec manželství. Má pocit, že po této životní ráně se již nikdy nebude moci vzpamatovat.“²¹⁸

Nevěra narušuje celistvost manželského svazku. Manželé totiž vytváří „důvěrné společenství života a manželské lásky, které Stvořitel založil a vybavil vlastními zákony; uskutečňuje se manželskou smlouvou neboli neodvolatelným osobním souhlasem“.²¹⁹

Objevuje se otázka, co je příčinou toho, že je jeden z partnerů nevěrný. Takových faktorů může být několik, ale tím nejhlavnějším je „nespokojenost v sexuální oblasti“. „Zrovna tak ale motivem nevěry může být touha po dobrodružství, touha zbavit se určitého životního stereotypu či zvědavost.“²²⁰ Manželé se také mohou na vzájemné nevěře domluvit, neboť neuznávají věrnost manželského svazku.²²¹

Manželská nevěra se též promítá odlišným způsobem u mužů a žen. Mužova reakce na odhalenou nevěru bývá podstatně dramatičtější.

„Hledá řešení především rychlá, a tím zpravidla mnohdy i destruktivní. Zároveň mívá pocit větší společenské stigmatizace. Příliš vzácné nejsou ani projevy zvýšené agresivity a unáhlená ultimáta, ani úporná snaha o opětovné vlichocení se do partnerčiny přízně.“²²²

²¹⁷ Srov. Tamtéž, s. 21–24.

²¹⁸ MATĚJKOVÁ, Erika. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha: Grada, 2007. Partnerské vztahy. ISBN 978-80-247-1832-3. s. 144.

²¹⁹ Gaudium et spes. č. 48, in *Dokumenty II. vatikánského koncilu*.

²²⁰ MATĚJKOVÁ, Erika. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. s. 144.

²²¹ Srov. Tamtéž, s. 145.

²²² ŠMOLKA, Petr. *Nevěra: pro podváděné a podvádějící*. s. 31.

Řešením v těchto situacích, pokud se chtějí partneři udobřit, je trpělivost. Nevěrný partner musí dát druhému prostor, čas a „zdvořilý odstup“, aby se jeho šance na nápravu situace zvýšily.

Ať se jedná o muže, či ženu, existuje několik doporučení, jak se s případným odhalením nevěry vypořádat. V první řadě je důležité neuzavřít se před světem. Je dobré nedělat přílišný nátlak a pátrat po podrobnostech. Je užitečné si s partnerem o stavu, který právě prožíváte promluvit a hledat další společné řešení.²²³

3.2.2 Společenství čistých srdcí manželů

Toto společenství navazuje na Společenství čistých srdcí. Stejně jako v něm, i zde se manželé zavazují, že budou růst k ideálu čistého srdce, a to ve stavu, který prožívají.

„V manželství je každý den mnoho příležitostí k tomu, aby člověk bojoval o hodnoty, jako je věrnost, nezištná láska, obětavost a snaha o trvalý stav života v milosti posvěcující.“²²⁴

Jak jsme již uvedli výše, členy se stávají ti, kteří uzavřeli svátost manželství a byli členy Společenství čistých srdcí. Součástí se mohou stát i ti, kteří nebyli členy Společenství čistých srdcí, „ale pro tento způsob života se sami dobrovolně oba současně rozhodnou“.²²⁵ Přijetí probíhá při mši svaté a podmínkou ke vstupu je církevní sňatek.

Manželé se zavazují, že budou naplňovat manželský slib na všech úrovních – „láska, úcta, věrnost“. Dále se budou snažit „růst k ideálu čistého srdce v manželství“. Budou „otevření k přijetí potomstva“, budou „vést děti k víře a k otevřenosti, znát učení Katolické církve o potratech“²²⁶ a prohlubovat svůj život modlitbou a svátostmi. Jsou

²²³ Srov. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada, 2008. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-2054-8. s. 76.

²²⁴ Společenství čistých srdcí manželů. Společenství čistých srdcí [online]. Dostupné z: <http://www.spolcs.cz/view.php?navezclanku=spolecenstvi-cistych-srdci-manzelu&cislclanku=2017110006>.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Tamtéž.

povinni se každodenně modlit modlitbu „Pod ochranu tvou za členy Společenství čistých srdcí, Společenství čistých srdcí manželů a za milost vytrvat v dobrém“.²²⁷

3.3 Celibát a panenství

Rozhodli jsme se tuto poslední třetí podkapitolu věnovat otázce panenství a celibátu. Na počátku vnímáme nutnost upozornit na důležitý fakt. A to ten, že „povolání k životu v lásce nenaplnuje člověk pouze v manželství a rodině, ale také v celibátu přijatém dobrovolně pro Krista.“²²⁸

„Křesťanští manželé, kteří se mají rádi, plní své specifické povinnosti a snaží se o svatost jim vlastní, se společně ubírají k nebeské vlasti. Avšak Kristus, prostředník vznešenější smlouvy, otevřel také novou cestu, na kterou se vydává člověk, který je oddán Bohu celou svou bytostí a stará se jen o věci Páně.“²²⁹

Takto jsou charakterizovány dva stavy: celibát a panenství. V těchto dvou stavech se muž či žena zavazují k sexuální zdrženlivosti pro nebeské království. K celibátu a k panenství se mohou zavázat jak laici, tak kněží.

Sám Ježíš Kristus hovoří o těch, kteří se kvůli nebeskému království rozhodli nevstupovat do svazku manželského.²³⁰ Takové rozhodnutí musí být svobodné a musí být přijato s láskou. Papež Jan Pavel II. vyzívá k pozitivnímu pojetí celibátu.

„Pro adekvátní duchovní život kněze nesmí být celibát chápán jako izolovaný nebo čistě negativní prvek, ale vždycky jako pozitivní aspekt zcela specifické a charakteristické životní orientace kněze.“²³¹

²²⁷ Srov. Společenství čistých srdcí manželů. Společenství čistých srdcí [online]. Dostupné z: <http://www.spolcs.cz/view.php?nazevclanku=spolecenstvi-cistych-srdci-manzelu&cislocclanku=2017110006>.

²²⁸ AUGUSTYN, Józef. *Celibát: jeho duchovní předpoklady a bohatství a jak k němu správně vychovávat*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-469-5. s. 58.

²²⁹ PAVEL VI. *Sacerdotalis caelibatus: Encyklika o kněžském celibátu*. Olomouc, 2000. č. 20.

²³⁰ Mt 19,12.

²³¹ PAVEL VI. *Sacerdotalis caelibatus: Encyklika o kněžském celibátu*. Olomouc, 2000. č. 20.

„Celibát“ a panenství „má pro nebeské království cenu jen tehdy, když člověk do prázdnoty, vzniklé tím, že se vzdal manželství, uvede Boha.“²³²

„Celibát se jeví jako láskyplná odpověď člověka, který „opustí otce i matku a následuje Krista, Dobrého Pastýře, a slouží v apoštolském společenství Božímu lidu.“²³³

„Celibát chápaný tímto způsobem je odevzdáním sama sebe „v“ Kristu a „s“ Kristem jeho církvi a vyjadřuje službu kněze církvi „v“ Pánu a „s“ Pánem.“²³⁴ Příkladem žitého celibátu nám může být sám Ježíš Kristus a jeho učedníci. Ti nechali všeho a šli za ním.²³⁵ „Celibát je dar, který člověk přijímá z Božího milosrdenství jako volbu svobody a jako vzácné přijetí zvláštního povolání k lásce k Bohu a k lidem.“²³⁶

„Stavem panictví neboli celibátu zachovávaným pro nebeské království se kněží zasvěcují Kristu novým a vynikajícím způsobem. [...] Tímto způsobem tedy osvědčují před lidmi, že se chtějí nerozděleně věnovat sobě svěřenému úřadu a úkolu zasnoubit věřící jednomu muži a přivést je Kristu jako čistou pannu.“²³⁷

Příklad panenské čistoty nám ozřejmuje „Traktát o panenství“ od svatého Cypriána z 3. století, který v něm píše, že panny

„jsou květem na ratolesti církve a skvostem duchovní krásy, jsou utěšeným mládím církve, neposkvrněným a neporušeným dílem cti a chvály, jsou obrazem Božím zpodobujícím Pánovu svatost, jsou znamenitější částí Kristova stáda. [...] Církev se jimi těší a její slavné mateřství v nich bohatě kvete do plodů: čím víc se rozrůstá počet panen, tím větší je matčina radost.“²³⁸

A Katechismus katolické církve k panictví a k panenství dodává, že pro nebeské království je

²³² AUGUSTYN, Józef. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. s. 194.

²³³ JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: O výchově kněží v současných podmínkách*. Praha: Zvon, 1993. ISBN 80-7113-070-2. č. 29.

²³⁴ KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Direktář pro službu a život kněží*. Praha, ČBK: 2016. č. 59.

²³⁵ Srov. Lk 18, 28–30.

²³⁶ Srov. KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Direktář pro službu a život kněží*. č. 81.

²³⁷ PAVEL VI. *Presbyterorum ordinis: Dekret o službě a životě kněží*. Řím: 1965. č. 16.

²³⁸ CYPRIÁN, *Traktát o panenství*. De habitu virginum, 3–4,22,23.

„rozvinutí křestní milosti, je mocným znamením, že svazek s Kristem má přednost, je toužebným očekáváním jeho návratu, je znamením, které také připomíná, že i manželství je skutečností současného světa, který pomíjí.“²³⁹

3.3.1 Problémy autoerotiky v době přípravy na život v celibátu

Aktuální otázkou dnešní doby však je, jak celibát žít. Žijeme ve společnosti, která je silně „erotizovaná“ a celibát vnímá spíše v negativním slova smyslu. Ti, kteří se na život v celibátu připravují i ti kteří jej už slíbili, mohou mít problém plnit tento „radikální požadavek“. Negativně prožívaná „kněžská samota“ totiž pramení z „nejasné představy o Bohu“. Je to způsobeno ignorací „Boží vůle“ a podřízením se svým hodnotám. Takoví lidé poté „přelétávají z místa na místo a stále hledají nové zážitky, výstřelky a společnost.“²⁴⁰ Přestanou hovořit s Bohem a vidí jen sebe. Bůh touží po dialogu s člověkem.²⁴¹

„V dnešní době se vyskytují také lidé, kteří vykládají poměr člověka k bohu individualisticky a intimisticky, jako by se Bůh obracel jenom na jednotlivce, totiž čistě osobně, bez společenského prostředí, tj. jako by Bůh zamýšlel nějaké dobro – třeba i spásu – pouze jednotlivců, které volá, ale ne jejich zasvěcení Bohu v službě společenství.“²⁴²

Tento individualistický přístup je v rozporu se služebným i všeobecným kněžstvím, neboť brání „uznat a ochotně přijmout církevní dimenzi“. „Kněžská samota“ však může být i pozitivní, pokud je správně prožitá a orientovaná na Boha. „Zdravý celibát vyžaduje lásku k samotě.“ Samotě, v níž se mohu „věnovat četbě, psaní, poslechu hudby, cvičení nebo nějakému tvořivému koníčku či práci.“²⁴³

Jedinec, který se připravuje slíbit celibát je vystaven mnohým pokušením. Kardinál Dolan, který byl rektorem Papežské severoamerické koleje v Římě, píše bohoslovcům, že pokud

²³⁹ KKC, č. 1619.

²⁴⁰ DOLAN, Timothy Michael. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Přeložil Andrej KUTARŇA. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2016. ISBN 978-80-906372-0-7. s. 326.

²⁴¹ Srov. Tamtéž.

²⁴² JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: O výchově kněží v současných podmínkách*. č. 37.

²⁴³ DOLAN, Timothy Michael. *Kněží pro třetí tisíciletí*. s. 326.

„nyní jako bohoslovci nejsou schopni žít život v čistotě, je to poměrně jasné znamení, že nemohou slib celibátu přijmout, což zároveň značí, že nejsou povoláni ke kněžství.“²⁴⁴

Uvádí zde příklady činností, které může bohoslovec zakoušet během své formace a které mají negativní dopad na jeho budoucí život v celibátu. Jsou to situace:

- „pokud udržuje pohlavní vztah se ženou nebo s mužem;
- pokud nakupuje pornografii, sleduje pornografické filmy nebo pornografii na internetu;
- pokud navštěvuje prostitutky nebo prostitutky, nebo chodí do barů, parků nebo na jiná místa v naději na sexuální kontakt jakéhokoliv druhu;
- pokud zazdívá nebo ignoruje otázky spojené se sexuálním chováním nebo orientací a nedokáže tyto otázky otevřít, aniž by měl svázaný jazyk nebo se naopak začal řehtat jako puberták;
- pokud si připadá nesvůj v blízkosti žen a není v jejich společenství schopen normálního chování a spolupráce s nimi;
- pokud nechává otevřenou reálnou možnost budoucího pohlavního nebo dlouhodobého romantického vztahu;
- pokud doufá v dobu sexuálního experimentování nebo pravidelných pohlavních styků v budoucnu;
- pokud se nachází ve velmi majetnickém přátelství se ženou nebo mužem, kdy pro sebe vyžaduje většinu jejího nebo jeho času, pozornosti a citu;
- pokud cítí jakoukoli sexuální náklonost k dětem;
- pokud má nekontrolovatelný zvyk časté masturbace;
- pokud neustále hledí na ženy – nebo muže – jako na sexuální objekty existující pouze pro ukojení chlípných choutek;
- pokud mu připadá nemožné být sám nebo žít bez neustálé společnosti jiné osoby.“²⁴⁵

Nejedná se zde o jednorázové selhání. Každý člověk je pokoušen. Nejhorší jsou situace, kdy jedinec v těchto činnostech „zakotví“. Poté už se jedná o „trvalé a

²⁴⁴ DOLAN, Timothy Michael. *Kněží pro třetí tisíciletí*. s. 319.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 319–320.

udržované selhávání nebo nekontrolovatelné pudy“, které řeholníky a bohoslovce ovládají.

Tyto činnosti, které mohou budoucí celibátníci vyhledávat, jsou způsobeny tím, že „dnes často přicházejí z kruhů mládeže, v nichž převládá atmosféra erotismu, ba dokonce vulgarity v sexualitě.“²⁴⁶ Proto se zejména masturbace stává pro mnohé problémem, který „někdy způsobuje psychické napětí“.²⁴⁷ Ovlivňujícími faktory podporující toto napětí jsou:

- klauzura,
- monotónnost všedního života,
- nepřítomnost lidí opačného pohlaví,
- vědomí zřeknutí se užívání vlastní sexuality v manželství.

Stejně jako u mladých lidí, kteří nehodlají svůj život prožít v celibátu je masturbace úzce spojená s pornografií. Příchod moderních informačních technologií se stal jakousi revolucí ve snadné dostupnosti pornografie. Ale nejen pornografie může ovlivňovat závislost na masturbaci u řeholníků a budoucích kněží. Jsou to i další „činitelé“.

1. Věk

Stejně jako v podkapitole o masturbaci musíme rozlišovat, v jakém věku se onen řeholník či bohoslovec nachází. Pokud se u něj objevuje po 25. roce života, „je třeba rozlišovat mnohem hlouběji a podívat se na hlubší emocionální problémy, které se za tímto jevem skrývají“.²⁴⁸

2. Oddramatizování problému

Úkolem vychovatele je nedramatizovat problém, zapojit takového člověka do společenství a „zajímat se o něj“.

²⁴⁶ AUGUSTYN, Józef. *Celibát: jeho duchovní předpoklady a bohatství a jak k němu správně vychovávat*. s. 75.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 130.

3. Zdroje sexuálního napětí, které mohou vyústit i v sexuální akt, pokud je na blízku druhá osoba.

3.1. Alkohol

Nadměrné požití alkoholu může člověka dovést do situace, ve které by se v běžném životě neocitl. Jedná se o velké nebezpečí, neboť člověk ovlivněný alkoholem na sebou ztrácí kontrolu. V tomto stavu je snadno ovlivnitelný a svolný k případnému nemorálnímu jednání.

3.2. Pornografie

Jak jsme uvedli, dnes je masturbace úzce spojená s pornografií. Jedná se o „lechtivé televizní pořady, filmy a časopisy“. Jedinec, který si čte „lechtivé časopisy“ či si pustí nějaký film s danou tematikou, si nemůže myslet, že to s ním nic „neudělá“. ²⁴⁹ Pornografie je proto hlavním „zdrojem sexuálního napětí“. Mimo pornografii je nejčastějším motivem:

„nedostatečný pocit bezpečí, emocionální izolace, pocit méněcennosti, příliš velké požadavky ze strany vychovatelů nebo vrstevníků, stavy deprese a strachu, malá sebedůvěra a sebenepřijetí.“ ²⁵⁰

3.3. Oplzlé řeči

„Způsob, jakým o něčem mluvíme, zpravidla naznačuje, jak se k tomu chováme. Mluvíme-li o sexualitě s bázni a úctou, pak se k ní budeme podobně i stavět.“ ²⁵¹

3.4. Neschopnost stanovit patřičné hranice

„Nikdy bychom si neměli dovolit být o samotě s někým, ke komu se cítíme být přitahováni. Stejně tak bychom neměli navštěvovat místa, kde je hodně

²⁴⁹ Srov. DOLAN, Timothy Michael. *Kněží pro třetí tisíciletí*. s. 323.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 132.

²⁵¹ Tamtéž, s. 324.

pokoušení, ať už jsou to části města, bary nebo restaurace vyhlášené svou nemorálností.“²⁵²

4. Emocionální vztahy k druhým

Neumí-li řeholník či bohoslovec navázat „citové vztahy s druhými“, často se to odráží na jeho „autoerotickém chování“.

5. Vztah k sobě

Již jsme hovořili o méněcennosti, která sráží důstojnost člověka. Ten pak nenachází odvalu s masturbací cokoli podnikat. Extrémním opakem jsou „přílišné ambice“. „Ty způsobují, že tito jedinci nedokážou být nikdy zcela spokojeni se žádným výsledkem.“

6. Osobní sexuální minulost

Jsou tací, kteří v dětství prožili „velká emocionálně sexuální zranění“. Tato zranění je nutné uzdravit, aby se problém masturbace mohl vyřešit.

7. Úsilí o vlastní lidský a duchovní rozvoj

Týká se zejména těch, kteří si libují „v hedonistickém způsobu života“. „K vyřešení popisovaného problému by v určitých situacích přispělo rozhodnější úsilí o lidský a duchovní rozvoj.“²⁵³

8. Míra úsilí při přípravě ke kněžství

Masturbace u kandidátů, kteří jednoho dne mají přijmout svátostné svěcení, se musí rozlišovat jak na základě věku, tak podle počtu let prožitých ve formaci. Pokud se tento problém „vleče až do závěrečných ročníků semináře, má nastoupit hlubší rozlišování jeho příčin.“²⁵⁴ Kandidát by měl vyhledat duchovního vůdce, který mu má pomoci při řešení tohoto problému.²⁵⁵

²⁵² Tamtéž, s. 324.

²⁵³ AUGUSTYN, Józef. *Celibát: jeho duchovní předpoklady a bohatství a jak k němu správně vychovávat*. s. 133–134.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 134.

²⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 130–135.

Prohlubování duchovního života kandidátů kněžství je řešením, které zajisté může pomoci s odstraněním sexuálních narušení, kterými řeholník či kandidát kněžství trpí.

„V celibátu zažívá“ kandidát „momenty osamocení, frustrace, intenzivních zápasů s pokušením. Právě tehdy potřebuje být spojen s Ježíšem v jeho agonii v Getsemanské zahradě, v jeho prolití krve na kříži.“²⁵⁶

Bohoslovci nemohou podceňovat podněty, které na ně vyvíjí dnešní „postmoderní“ doba. Mají se už během své formace v kněžských seminářích ztotožnit se závazkem kněžského celibátu. Vlažná modlitba a ochablý duchovní život nejsou faktory podporující život v celibátu, právě naopak.²⁵⁷

Emeritní papež Benedikt XVI, povzbuzuje seminaristy slovy, že „životem v celibátu lze dosáhnout autentického, čistého a zralého lidství“.²⁵⁸

Celibát, panenství a manželství tedy nejsou v žádném případě v protikladu. V očích Boha jsou stejně hodnotné. A stejně tak jako se musí snoubenci navzájem poznávat, mají být i ti, kteří se připravují na život v celibátu a v panenství vychovávaní, aby byli způsobilí jednoho dne tento závazek plnit.

²⁵⁶ Tamtéž, s. 325.

²⁵⁷ Srov. CATTANEO, Arturo a Štefan TURANSKÝ. *Celibát: Pretváрка alebo znamenie?*. Bratislava: Don Bosco, 2012. ISBN 978-80-8074-178-5. s. 59–60.

²⁵⁸ BENEDIKT XVI. *Dopis seminaristům*. Řím: 2010. č. 6.

Závěr

Jsme si vědomi, že hodnocení těchto informací nebude jednoduché. Zjistili jsme, že čistota nemusí být jen v oblasti ryze sexuální, ale že týká zejména kultického očišťování. Ani Izraelité tedy nebyli národem, který by s čistotou neměl problémy.

Na konci této práce je třeba zhodnotit, zda má čistota v dnešní společnosti ještě nějaké místo. Pokud jsme se důkladně začeti do druhé kapitoly, jistě jsme našli mnoho podnětů a problémů se kterými se společnost potýká. Je otázkou, jak se v budoucnu budou tato narušení dále vyvíjet. Netroufáme si říci, jestli jejich počet bude stagnovat či se umenšovat.

S rostoucím konzumem, hedonistickým způsobem života, rostoucí výrobou pornografie se nároky na dnešní společnost mohou zdát příliš vysoké. Jak jsme ale uvedli ve třetí kapitole, ctnost čistoty má mezi lidmi stále své místo.

Trojí žití čistoty: před manželstvím ve zdrženlivosti, v manželství v osobním darování své sexuality manželovi či manželce a mimo manželství v opravdovém a svobodném celibátu. Tyto tři varianty nabízíme jako východisko lidem, kteří chtějí svůj život prožít čistě.

Každodenní boj o čistotu je však bojem velmi náročným. Řekli jsme, že člověk velmi často padá do pokušení, které zkouší jeho bdělost. Na konci oné „zkoušky“ je ale vítězství v podobě skutečné svobody oproštění se od vášní a závislosti.

Poté už pro ně čistota nebude „sprostým slovem“, ale součástí jejich každodenního života. I v tomto jim můžou pomoci dvě organizace: Společenství čistých srdcí a Společenství čistých srdcí manželů. V těchto organizacích se mohou lidé sdílet a uvědomit si, že nejsou sami, kdo se o čistotu snaží. Mohou vnímat duchovní podporu svých vrstevníků a navzájem se sdílet se svými zkušenostmi v této oblasti.

Anotace

Příjmení a jméno:	Lasák Jakub
Instituce:	Katedra systematické teologie CMTF UP v Olomouci
Název diplomové práce:	Výzvy a úskalí křesťanského povolání k čistotě
Vedoucí:	Mgr. Jan Czudek, Th.D.
Počet stran:	77
Počet titulů bibliografie:	73
Klíčová slova:	čistota narušení čistoty morální teologie sexuální etika manželství celibát fakticky existující soužití

Tato diplomová práce se zabývá otázkou, jak lidé v různých stavech prožívají křesťanskou ctnost čistoty. Celá práce vychází stvořením člověka, který je povolán k čistotě. Člověk ale tuto ctnost narušuje jednáním, které snižuje jeho důstojnost a není v souladu s naukou církve, jež dbá o mravní řád celého stvoření. V závěrečné části jsou uvedeny některé aktuální otázky, na které poukazuje zejména morální teologie a které jsou v dnešní společnosti hojně přítomny.

Summary

LASÁK, JAKUB, *The pitfalls and challenges of the Christian profession to chastity.*

A diploma thesis

This thesis focuses on a question how people of different life forms are experiencing the Christian virtue of chastity. The whole theses conceive of the creation of a person who is called to chastity. Man, however, interferes with this virtue by acts that reduce his dignity and are not in accordance with the doctrine of the Church, which cares for the moral order of the whole creation. In the last part some actual questions highlighted especially by moral theology and which often are present in the society today are shown.

Seznam zkratk

Gn	kniha Genesis
Lev	kniha Leviticus
2 Sam	2. kniha Samuelova
Dan	kniha proroka Daniela
Ez	kniha proroka Ezdráše
Pís	kniha Píseň písní
Mat	kniha evangelia podle Matuše
J	kniha evangelia podle Jana
1 Kor	1. list svatého apoštola Pavla Korint'anům
Řím	list svatého apoštola Pavla Římanům
1 Ef	1. list svatého apoštola Pavla Efesanům
1 Tim	1. list svatého apoštola Pavla Timoteovi

Literatura

Církevní dokumenty

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-488-1.

Kompendium sociální nauky církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-014-1.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-438-5.

PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. Praha: ČBK 2001.

PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Vademecum pro zpovědníky v některých otázkách manželské morálky*. Sekretariát ČBK, Praha 1997.

KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Direktář pro službu a život kněží*. Praha, ČBK: 2016.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *Persona humana*. Řím: Křesťanská akademie, 1976.

BENEDIKT XVI., *Dopis seminaristům*. Řím: 2010.

JAN PAVEL II., *Dopis rodinám*. Řím: 1994.

JAN PAVEL II., *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. Praha: Zvon, 1992.

JAN PAVEL II., *Mulieris dignitatem: apoštolský list papeže Jana Pavla II. o důstojnosti a povolání ženy u příležitosti Mariánského roku*. Praha: Zvon, 1992. ISBN 80-7113-053-2.

JAN PAVEL II., *Pastores dabo vobis: O výchově kněží v současných podmínkách*. Praha: Zvon, 1993. ISBN 80-7113-070-2.

PAVEL VI., *Humanae vitae: o správném řádu sdělování lidského života*. Praha: Scriptum, 1991.

PAVEL VI., *Sacerdotalis caelibatus: Encyklika o kněžském celibátu*. Olomouc, 2000.

PAVEL VI., *Presbyterorum ordinis: Dekret o službě a životě kněží*. Řím: 1965.

Dopis o pastoraci homosexuálních osob, op, cit., s. 107–117.

O některých otázkách pohlavní etiky, Řím, 1976.

Úvahy k návratům na právní uznání svazků mezi homosexuálními osobami, Sekretariát ČBK, Praha 2003.

Primární literatura

AUGUSTYN, JÓZEF. *Celibát: jeho duchovní předpoklady a bohatství a jak k němu správně vychovávat*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-469-5.

AUGUSTYN, JÓZEF. *Sexualita v našem životě: průvodce při poznávání a formování vlastní sexuality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 80-85527-99-5.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 21. (12. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2016. ISBN 978-80-7545-009-8.

DENZLER, GEORG. *Zakázaná slast: dva tisíce let křesťanské sexuální morálky*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-48-8.

DOLAN, TIMOTHY MICHAEL. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Přeložil Andrej KUTARŇA. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2016. ISBN 978-80-906372-0-7.

FERRIÈRE, ANDRÉ. *Tělo i srdce*. Praha: Vyšehrad, 1970. Prameny (Vyšehrad).

PESCHKE, KARL-HEINZ. *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad, 1999. Theologica (Vyšehrad). ISBN 80-7021-331-0.

ROTTER, HANS. *Sexualita a křesťanská morálka*. Praha: Vyšehrad, 2003. Cesty (Vyšehrad). ISBN 80-7021-669-7.

SKOBLÍK, JIŘÍ. *Morálka v dialogu: křesťanský pohled na morální problémy dneška*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-706-6.

STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE ČCE. *Starý zákon, překlad s výkladem: Exodus, Leviticus*. Praha: Kalich, 1975.

WEISS, PETR. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8.

Sekundární literatura

ANGE, DANIEL. *Tvé tělo je stvořeno pro lásku*. Vyd. 2. Přeložil Gabriela ŠIMČÍKOVÁ, přeložil Jiří KAPLAN. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7195-659-4.

ARTHUR, KAY. *Pravda o sexu: biblická studie*. Praha: KMS, 2014. ISBN 978-80-87904-37-4.

BALÍK, JAN. *Máš na víc: život je umění, kterému se učíme od mládí*. Praha: Paulínky, 2006. Katecheze a formace. ISBN 80-86949-14-1.

BENEDIKT XVI. *Ježíš Nazaretský*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-35-8.

CANTALAMESSA, RANIERO. *Erós a agapé: dvě tváře lidské a křesťanské lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. Malá teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-715-7.

CATTANEO, ARTURO A TURANSKÝ, ŠTEFAN. *Celibát: Pretvárka alebo znamenie?*. Bratislava: Don Bosco, 2012. ISBN 978-80-8074-178-5.

DOIDGE, NORMAN. *Váš mozek se dokáže změnit*. 2. vyd. Přeložil Eva KADLECOVÁ. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0111-7.

DUŠEK, KAREL A ALENA VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4826-9.

DUNDA, MAREK. *Příprava na svátost smíření dnes*. Olomouc: Pro Res Claritatis ve spolupráci s Hnutím Pro život ČR vydala Matice cyrilometodějská, 2012. ISBN 978-80-7266-373-6.

-
- FERRIÈRE, ANDRÉ. *Tělo i srdce*. Praha: Vyšehrad, 1970. Prameny (Vyšehrad).
- FIFKOVÁ, HANA. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.
- HEALY, MARY. *Muži a ženy jsou z ráje: průvodce Teologií těla Jana Pavla II*. Praha: Paulínky, 2009. Katecheze a formace. ISBN 978-80-86949-70-3.
- HELMINIAK, DANIEL A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. ISBN 978-80-7325-122-2.
- HOFÍREK, PAVEL. *Zamilovanost jako duchovní zkušenost: "Jsem zamilovaná. Je to úžasné. Ale co s manželem a dětmi?"*. Přerov: Římskokatolická farnost Přerov, 2014. ISBN 978-80-260-7130-3.
- HOSÁK, LADISLAV, HRDLÍČKA, MICHAL A LIBIGER, JAN. *Psychiatrie a pedopsychiatrie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2998-8.
- JAN PAVEL II. *Teologie těla: katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. 4. vyd. Praha: Paulínky, 2012. ISBN 978-80-7450-041-1.
- JANDOUREK, JAN. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2397-6.
- KREEFT, PETER. *Návrat ke ctnostem: co říká tradiční mravní moudrost o moderních mravních zmatcích*. Praha: Krystal OP, 2013. ISBN 978-80-87183-56-4.
- KVAPILÍK, MARTIN. *Proč se stávat jedním tělem*. 3. vydání. Brno: Axis, 2018. ISBN 978-80-88037-18-7.
- LAUN, ANDREAS. *Láska a partnerství z pohledu katolické církve*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996.
- LINKOVÁ, MARCELA. *Gender v sociologii*. Gender, rovné příležitosti, výzkum. 2000, roč. 1, čís. 4. ISSN 1213-0028.
- LIŠKA, VLADIMÍR. *Tajemství Ježíše z Nazaretu: záhady a otazníky ze života Mesiáše*. 3., dopl. vyd. V Praze: XYZ, 2011. ISBN 978-80-7388-445-1.

- MATĚJKOVÁ, ERIKA. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha: Grada, 2007. Partnerské vztahy. ISBN 978-80-247-1832-3.
- MATĚJKOVÁ, ERIKA. *Řešíme partnerské problémy*. Praha: Grada Publishing, 2009. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-2338-9.
- MIRAS, JORGE A JUAN IGNACIO BAÑARES. *Manželství a rodina: uvedení do teologie*. Pardubice: Axis, 2014. ISBN 978-80-903864-9-5.
- Nový zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*. 3. vyd. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-719-5073-4.
- PASTOR, ZLATKO. *Sexualita ženy*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1989-4.
- QUAY, PAUL.: *Kresťanské chápanie ľudskej sexuality*. Trnava: Dobrá kniha, 1997. ISBN 80-7141-148-5.
- ROZTOČIL, ALEŠ A BARTOŠ, PAVEL. *Moderní gynekologie*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2832-2.
- RYŠKOVÁ, MIREIA. *Pavel z Tarsu a jeho svět*. Praha: Karolinum, 2014. Teologie (Karolinum). ISBN 978-80-246-2333-7.
- SKOBLÍK, JIŘÍ. *Láska, tělo a etika*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. Malá teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-477-4.
- ŠEVČÍKOVÁ, ANNA. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-210-7527-6.
- ŠMOLKA, PETR. *Nevěra: pro podváděné a podvádějící*. 2., rozšířené a aktualizované vyd. Praha: Grada, 2010. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-3296-1.
- VANÍČKOVÁ, EVA. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktual. vyd. Praha: Grada, 2007. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2218-4.
- VANTUCH, PAVEL. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-677-8.

- VELIKOVSKÁ, MARTINA. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4849-8.
- VENGLÁŘOVÁ, MARTINA. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada, 2008. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-2054-8.
- WEISS, PETR. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0929-5.
- WEST, CHRISTOPHER. *Dobrá zpráva o sexu a manželství: odvážné odpovědi na nesmělé otázky*. Přeložil Karel SKOČOVSKÝ. Praha: Paulínky, 2010. Katecheze a formace. ISBN 978-80-86949-86-4.
- ŽDICHYNEC, BOHUMIL. *Známe sami sebe?* Praha: Alferia, 2016. ISBN 978-80-271-0005-7.

Internetové zdroje

- Co je Společenství čistých srdcí?. In: spolcs.cz [online]. Dostupné z:
<http://www.spolcs.cz/view.php?navezclanku=co-je-spolecenstvi-cistych-srdci&cislocclanku=2007090004>.
- Společenství čistých srdcí manželů. *Společenství čistých srdcí* [online]. Dostupné z:
<http://www.spolcs.cz/view.php?navezclanku=spolecenstvi-cistych-srdci-manzelu&cislocclanku=2017110006>.
- KUČERA, MILOŠ. Morálka sublimace. In: pages.pedf.cuni.cz [online]. Praha: UK PedF. 4/1999 [cit. 20. 10. 2018]. Dostupné z:
<http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2507&lang=cs>.
- Pohyb obyvatelstva – rok 2017. In: czso.cz [online]. Český statistický úřad. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/ci/pohyb-obyvatelstva-rok-2017>.
- SKOBLÍK, JIŘÍ. K fakticky existujícím soužitím. In: kft.cuni.cz, [online]. Praha: UK [cit. 16. 1. 2019]. Dostupné z:
http://kft.cuni.cz/~skoblik/komentare/fakticka_souziti.htm.